

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 11.

ЛИСТОПАД 1926.

РІК VII.

ЗМІСТ.

1. Зашуміть в крила! 217
2. З великого Лугу 218
3. Мудрі жабки 223
4. Тринацята казка дідуся Тараса 226
5. Лялечка 231
6. По роботі 232
7. Кілька днів із життя Нюня 233
8. Заклик 237
9. Дві мишки 238
10. Когут 238
11. Загадки 239
12. Розв'язки загадок з ч. 7 — 8. 240

Ціна 50 сотиків

Велика втрата!

В дні 6 жовтня с. р. нестало в живих найбільшого Вашого приятеля, Любі Читачі. В тім дні помер бл. п. Володимир Гнатюк, заслужений український учений, що був одним з найголовніших співробітників у „Світику“. Він, від першої появи Вашої газетки, приготував і виправляв для кожного числа надсилані до Редакції матеріали. Наколи мав вільну хвилину і чувся на силах, (а треба вам знати, що бл. п. В. Гнатюк довгі літа хорів на грудну недугу — і не легко було йому працювати), тоді вибирав зі Своїх збірок, різні казочки, байки та народні перекази тай давав їх до друку на сторінках „Світика“. Перегляньте уважно всі попередні річники, а побачите кілька гарних перлин з нашої народної словесности полишив для Вас, Любі Читачі, бл. п. Володимир Гнатюк. З деяких найгарніших байочок повстала навіть окрема збірка п. з „Народні Байки“ з гарними образками п. Олени Кульчицької. Друга така збірка вийде незабаром з друку. А хто з Вас не читав його прегарної збірки 200 народних легенд, що вийшла друком п. з. „Як повставав світ“?

Нині нестало вже в „Світику“ одного з найгарніших його працівників. Холодний подих смерті згасив огонь життя, яке бажало ще довго працювати для добра українського народа, а темна могила на віки закрила тіло праведного Покійника.

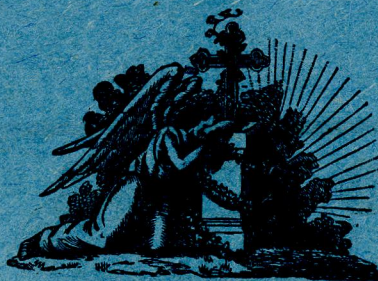
Бл. п. Володимир Гнатюк дуже любив дітий, бо і сам був лагідної вдачі, добрий, сердечний, співчутливий для кожного, а при тім вічно веселий і усміхнений — немов дитина. Працював у „Світі Дитини“ через цілий час зовсім безкористо, кажучи: „Будете мені платити тоді, як будете мати 30.000 передплатників“... або „Як якийсь український Карнеджі прийдє з Америки для „Світики“ мільон доларів“... І не дїждав сердега сеї хвилі, а шкода — бо мусїби ще жити найменше зі 100 років.

Українська наука понесла через смерть бл. п. Володимира Гнатюка дуже велику втрату, а ще більшу втрату понесла українська дїтвора — бо втратила великого і доброго Приятеля, що самоцвіти казок збирав для неї і ховав їх у Сезамі дитячих сердець.

Нехай українська земля, в якій тепер спочиваєш, буде Тобі, Володимире Михайловичу, пером, а пам'ять про Тебе остане на віки в серцях українських дітий.

Видавництво „Світ Дитини“.

В

П

СВІТ ДИТИНИ

Зашуміть в крила!

(Присвята бичківському Пластові).

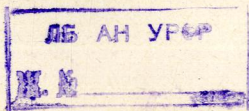
Зашуміть в крила, ви, орли пластові —
В гору прямуйте свій лет,
Над наші гори — ті горді, чудові,
Під синій неба намет.

Зір свій знімайте на досвітні звізди
В життя найраншій порі,
Бо з скальних гнізд ви, з високих гнізд ви,
І шляхи ваші в горі.

Махнете крилами і пітьма загине,
Зима заміниться в яр...
Злітайте в гору, ви, племя орлине
І кличте сонце із хмар.

Вигляне сонце — тоді сніг потахне,
Народ у поле піде —
Орлята бистро — весна красна пахне,
Земля робітників жде...

Марійка Підгірянка.

З Великого Лугу.

(З казок Запорозького, імени Кошового Отамана Костя Гордієнка, полку кінних Гайдамаків.)

Перебіг Дніпро пороги, перебіг скелі та вузини і широко розілявся по степу річками та притоками.

Гуляє Дніпро по степах, святкуючи перемогу свою, як козак, що переможцем вернув до дому.

Вкрився Дніпро чагарником та гайочками, вкрасився зеленими луками й тече, поважний та спокійний, граючись та відпочиваючи від бурхливої боротьби з порогами за вільний шлях.

Тече Дніпро та гомонить з Великим Лугом та Базавлуком про старовинне життя, що кипіло колись тут й не личать йому чужинецькі хати, які нівечать величне лице Старого й ті поруби, що мов шолуди обіли лісову прикрасу його!

А було колись — гарцювали по Великому Лугу та Базавлуку і вздовж берегів та в степах широких, чубаті діти та онуки Старого. На його філях йшли дуби та чайки полків українських бродників та Запорозьців по добичу і славу далеко у широкий світ. Курилися на його островах куріні Запорозьські, з яких вилтали могутні вірли, захисники волі - долі рідного краю та народу. А в давну давнину стояли тут міста великі, від яких кучугури лише позісталися, що все-ж більш личать Дніпрови, ніж оті чужинецькі, то брудні, то чепурненькі з червоною дахівкою доми. Їх мешканці, про свій пожиток лиш дбаючи, байраки вирубують, чагарник винищують, луки заорують, нібито, щоб і спомин про славу дітий Дніпрових поховати й старі сліди старих городищ Січи знищити хочуть.

Алеж не всюди їх руки досягнули. Є ще кутки, в яких все лишилося по старому, як було ще за Володимира Великого, за Байди та Дорошенка.

Із тих кутків найбільш заховався один остров, що лежить між відногами Дніпровими, поблизу старих кучугур де, як кажуть, колись велике місто було, а потім недалеко в скелях військові схованки запорозьські містилися.

Остров сей в два ряди притоками оточений, що рясно очеретами та чагарником позаростали так, що й шлях до нього тяжко відшукати. На острові луг великий блакитними, жовтими та червоними квітками в літі вкритий, а в зимі глибоким снігом, що блакить неба відбиває, заметений та жовтими очеретами оточений.

На тому лузі невеличкому стоять три прастарі велитні: дуб могутний, явір стрункий та велика камяна брила, невідомо звідки до простору Великого Лугу занесена. Краскою вона від граніту порогів відрізняється, вся червоними смужками та плямами порізнана. На ній якісь слова та літери вирізані, остільки від віків затерті, що прочитати їх змоги не має. Кругом неї червона калина росте старість її пестючи.

Од спокон віку нічого на тім острові не змінилося. Навіть коли московське військо прийшло, та Січ зруйнувавши, почало фортеці та городи на землі Козацькій ставити, то й тоді ні дуба, ні явора, ні брили гранітової не зачпали. А коли московські пани землею, що кровю козацькою скроплена була, безправно торгували, за копійки десятини віддаючи, то й тоді острова сего ніхто не купив, та навіть не купував. І він лишився й досі нічим — Божим.

Росли на тій Божій землі, Божі велитні. Розвивалися кожної весни, але не однаково. Незалежно від погоди, та від того, що з іншими деревами робилося, то гущавіло листе на них, то знов марніли і сухі гіляки з'являлися. Так, от за Дорошенка та Хмельницького широко та міцно розвивалися, за Брюховецького та Мазепи сухим гиллем вкривалися, а за часів Миколи І. московського царя, ледви зовсім не висохли, й щойно по його смерті відживати стали.

Та брила велика теж не однаково виглядає. Инколи червоні плями більшають, инколи меншають, а подеколи червоні смужки по ній горять і грають, ніби кров тече, тай літери ніби то виразніші стають.

Кажуть люди, що з давних давен на тім острові, під тими деревами великими, коло тієї брили прастарої, Запорозькі козаки характерництва набували. Та не легко їм йшло: Перед тим мусіли вони багато років на Низу перебувати, з ворогами народу українського воювати, ніколи на волости на зиму студену не вертати, а що року у Великому Лузі зимувати. бідувати. А в тії зими холодні та довгі, не раз та не два по ночі, до сего острова захожувати, коло брили на самоті вартувати, віщі слова на ній прочитати намагаючись.

Кажуть люди, що коли котрий туди йшов, то все якісь жахи по дорозі йому здавалися: велитенські кажани між деревами нишпорять — страші голси в очеретах гукають — якісь велитні в чужих ворожих строях шлях заступають — голови відтіяні на шляху лежать, кровю підпливають, а цілий шлях трупом козацьким порубаним, посиченим вистелено. А коло самого острова якісь птахи чудернацькі, чорні та білі, одно — та многоголові, кружляють та до очий кидаються, виклювати хочуть.

І марно, нераз і не два, козарлюги на острів ходили, поки зрештою набували тої завзятости, тої відваги козацької та розуміння обов'язків своїх, що їх здатними до великих справ робили.

Отже коли такий козак прийде в ночі до сего острова, та стане проти брили великої, то побачить, як у ній великі зміни заходять. Вона ніби світити починає, сніг коло неї червоніє, а велитні дерева гудуть, мов тисячі бандур грають, мов море реве, а лід коло острова тріскає, як би хто з гармат стріляв. А літери на брилі все яснішають та яснішають, в слова складаються в заповіт та закляття характерницьке.

Заповіта того, крім характерників, ніхто не знає, а характерник розказати його не сміє. Але старі люди кажуть, що починався він тим: що на самому верху брили виступало слово **»Воля«**. Далі йшло:

»Богацтва собі не бажай та його не шукай!« — »Бідного не цурайся, з богатим не знайся! — »Бідний брат тобі, нещасному, поможе в біді! — »За віру Христову міцно стій, а ще міцніше за нарід свій! — »Смерти не бійся, бож її не має, лише той, хто доброго не робить, вмирає!... А далі йшли закляття на кулю, на зелізо, на воду, на вогонь, на жах, на перемогу, на хоробу, що мусів характерник знати, щоб вчасно їх вживати.

Три ночі в чергу мусів козак, що характерником стати хотів, до тої брили ходити та закляття й заповіт вчити, і як вивчив що, так, що мов ножем у серце врідалося, то се з брили зникало.

Останньої ночі всі закляття та заповіт з брили зникали й починала вона місячним сяйвом світитися, світлими мряками, мов серпанком, обгортатися, а в них, поруч нового характерника, довгим рядом примари тих, що за волю-долю народню на Україні полягли, порубані, постріляні — проходили, нового товариша витаючи.

По тій ночі вертав козак характерником. Все, що витримав характерництва добуваючи, на обличу у нього відбивалося, ніби старшим ставав, ніби роки цілі за ті ночі пережив.

Доки характерник заповітам, які на брилі вичитав, вірним був, усе йому велося. Ворогів бив, слави добував, Україні у пригоді ставав. Але коли хоч одному з заповітів не повинувася, біда йому приключалася. На острові тоді страшне діялося: без вітру навкруги філі росли, листе на деревах шуміло, вовки по чагарниках вили, пугачі пугали, всякі примари метушилися, а брила камяна наче кровю обпливала. Колиж той бідолаха-характерник за несправедні діла загинув, довго його душа коло острова блукала, та шляхів до нього шукаючи, хоробрих козаків лякала.

Навпаки, коли якийсь з характерників праведно за діло святе загинув, то остров світлячками, мов ліхтариками яснв. До брили мученики, що раніш полягли за волю народню, збралися й урочисто у свій почот нового страдника приймали.

Так було колись у Великому Лузі. Кажуть люди, що останній, хто до брили прийшов, шлях до неї найшов, був Кшовий Отаман Війська Запорозького — Кость Гордієнко. Вартував він коло брили дві ночі, всі заповіді вивчив, але на третю сил козацьких не ви-старчило. Не пішов. Тому заклать не знав, та хоч щиро Україні служив і, як справжний характерник проти ворогів її та тих, що волю кривдили, ставав, то долі характерницької не мав.

Кажуть що і Кошовий Кальнишевський по Лузі ходив, шляхів до того острова шукав, та не знайшов.

З тої пори вже ніхто на тім острові харатерницьким не бував. Самий шлях до нього заріс, так, що навіть ті Москалі та Німці, що мапи великого Лугу здіймали, острова не знайшли. Так і залишився він на мапі не зазначеним.

Глухо на Україні стало. Чорна хмара на Неньку налягла, саме ім'я її не вживалося вже. Над могилами козацькими, що рясно її вкри-

вали, чужі люди чужою мовою промови казали, тих козаків, що за свою козацьку Матір-Україну полягли, своїми слугами вірними називали, аж їх кстки у могилах з тої образи переверталися. Московський цар, що царем всеї Росії називався, надгробки на козацьких могилах хотів ставити, отсим ніби то своїм слугам вірним, але звичайно не під Конотопом чи Батурином.

Стоїть з тої пори острів самотний, забутий. Сумують на нім три прастарі велитні. Не сходить жовтий лист, навіть і по весні, з могутніх дерев. Брила почорніла, вся мохом поросла, ніби у землю вростати стала і навіть на горі трісла,

Кінець мабуть Україні настав. Не народиться більше козацтво, не буде кому за волю-долю ставати, знань характерницьких шукати.

Але одної осени погожої та ясної, майже в саме полудне, стала темрява. Сонце почорніло, на кілька хвиль серед білого дня ніч стала. А як розвиднилось, на самому краю Української землі, під самими Карпатами, щось наче громовиця загуло. Застогнали гори, лісами-лугами-ярами луна покотилась. Загуло та гуло чим далі тим більше і в день і в ночі, а ночами заграва здійсмався, мов блискавкою блискала.

Здрігнулись на острові самотні старі велитні. Невжеж гармати. Невжеж за волю буються. Невжеж забуває у Великому Лузі вільне життя.

Незабаром і вістку принесли Дніпрові філі, що Дн стром у Чорне море кров тече, що кров та різних народів, та чимало там і рідної української, але лиш крапка її за Україну по над Стрипою, Черемошем та Прутом летється, а решта за чужий проклятий стяг марно витрачається.

Цілий рік гармати гули, все ближше й ближше насувалися і вже Припетю у Дніпро струмки криваві стали припливати. Тай другий і третій рік безнастанно гули й ревіли гармати, кроз українська і Дніпром, і Дністром, у Чорне Козацьке море текла.

Похмуро стояли на острові три прастарі велитні. І скаржився їм Дніпро, на філях своїх криваві струмочки гойдаючи. Скаржився: «Онуки мої і на чужій і на своїй землі вмирають, гинуть, нівечаться; лани українські кровю підпливають. А все дармо, все марно — за чужих тиранів гинуть, самі кайдани собі кують, мов сліпці йдуть у полум'я. Поможіть же ви, відуші, допоможіть померші, неживущі!»

На ті скарги у відповідь дерева прастарі хиталися, листем шуміли грзно, брила світилася. Заповіти на ній, мов діаманти горіли, щоб їх люди здалека побачили. Марно... Йш-и далі й далі праправнуки козацькі за чужу справу битися...

Скаржився, сумував Дніпро... Раптом, на третій рік пішли філями його вигуки, співи, гомін із старого Києва. Оповів Старий Великому Лугу, що в Києві, як у старовину, віча збираються, за Україну битись присягають, «Слава» кричать.

Незабаром рушниці над самим Дніпром затріскотіли, гармати загукали. Пороги голосно загомоніли Великому Лугу сповіщаючи: «Гей,

старий! Наші за свою Волю вже б'ються. Дожидай гостей, либонь і до тебе придуть!

А потім з Альти, з Сули, з Ворскли прийшли вісти: Беться Україна за свою волю. Чорне море оповістило: »Прийшли, над берегами гарцюють з малих гарматок у великі чужі галери садять, не лякаються«.

З рештою і до Великого Лугу прийшли, над Кінською та повисше Хортиці стали, по Лугу ходили. До Хортиці старим городищам січовим кланятись ходили, старовинних пісень співали. Прийшли, більшість по новому, чужому вдягнена, але й чубаті були в куцанах та жупанах.

Острів самотній квітами причепурився, дерева прастарі в свіже листе вбралися, брила від моху почистилася. Дожидають гостей старі — може прийде хто характерництва добувати.

Гарцюють у Лузі чубаті, звенять сурми, іржуть коні, шукають шляхів, майбуть, майбуть знайдуть завзяті, майбуть зимувати у Великому Лузі позостануться.

Не сталося... Одної ніченьки, при світлі сонечка козацького — місяця ясного — кудись пішли. Одні на південний-захід, другі на північний схід. Пішли і... зникли.

Довго після того десь далеко гармати гули і знову чужі люди у Великому Лузі над Дніпром порядкують. Аге не нудяться вже старі велитні, а чекають з певністю та вірою. Не було їх 200 років, а вернулися.

Встав з могили останній рицар січовий, Кость Гордієнко, Отаман Кошовий. Ходить над Кінською та Кучугуром, обдивляється тай сам із собою розмовляє: »Були, справді були! Вернулись! Моїм іменем звалися! Неславу мою під Полтавою — під Полтавсю ж помстили! Прадідівських звичаїв та одягу не цуралися. Тут гарцювали. До останнього з непереможним ворогом битися присягали. Бідного не кривдили, не цуралися. У нерівному бою з Москвою проклятою очі у них, як у орлів світилися. Були тут мої хлопці, були! Тепер де є у чужину, як і ми бідолашні, пішли, або в лісах поховалися.

Гей, Кінська річка з чорною водою! Гей, тихий Кучугур! Гей. Діду Дніпре! Гей, Батьку, Великий Луже! — чи вернуться вони ще раз?

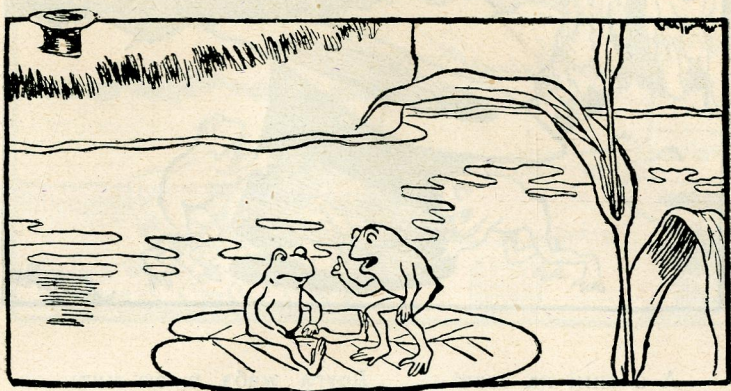
І плюскотить Кінська чорною водою: — »Вернуться Батьку Кошовий«. І бе в береги Кучугур: — »Вернуться Батьку твої козаки!« Стугонить Дніпро порогами: — »Вернуться, придуть, виженуть рогорів!« Шумить Великий Луг лісами та байраками: »Вернуться, ще раз придуть, до острова характерницькі шляхи найдуть, заповіти знатимуть, панувати будуть!«

А старі велитні спокійно стоять. Чекають, бо знають, що й справді вернуться.

Всеволод Лясиченко.

Мудрі жабки.

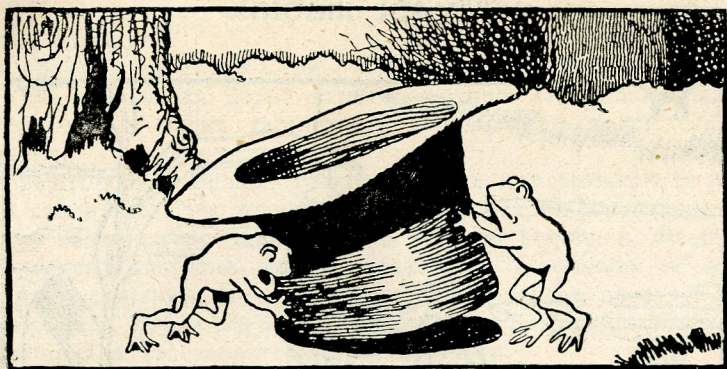
Жаби дві на листку,
На ставі —
Раді радили таку
Обидві:

»Кум, кум, кум, кума!
Важко тут,
Заробітку тут нема,
Повно скрут!

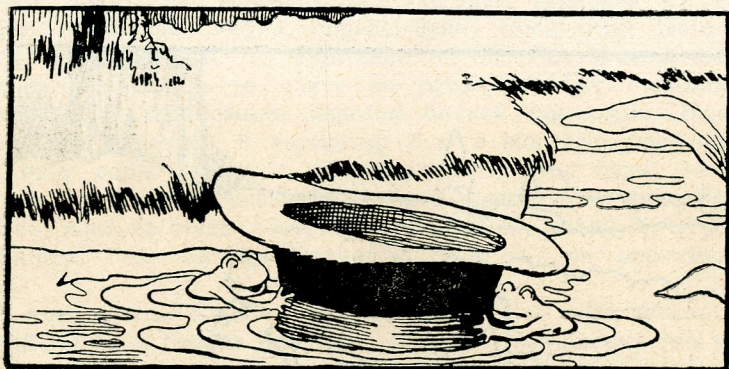
Можеб в місто піти
Треба нам?
Лекше працю все найти,
Кумо, там!

А як працю найдем,
То там ми —
Працювати вже будем
До зими.

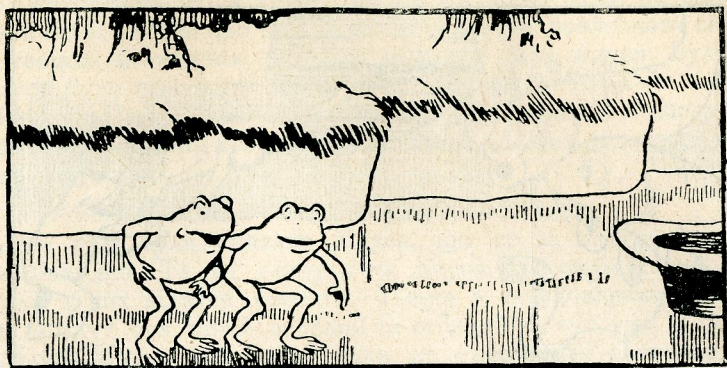
А в зимі на ставі
Стане лід,
Як пірнемо обидві
Ми на спід«?

Друга жаба в сю мить
Глип в округ:
»А поглянь, ось там ле-
Капелюх! [жить

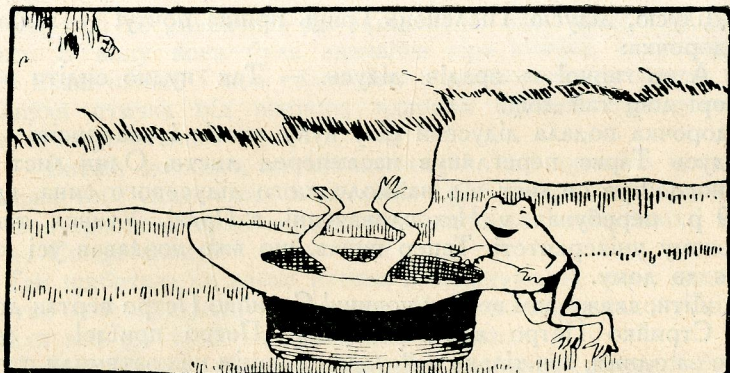

Капелюх на ставок
Ми стягнім —
Стане лід, то отвір
Буде в нім.

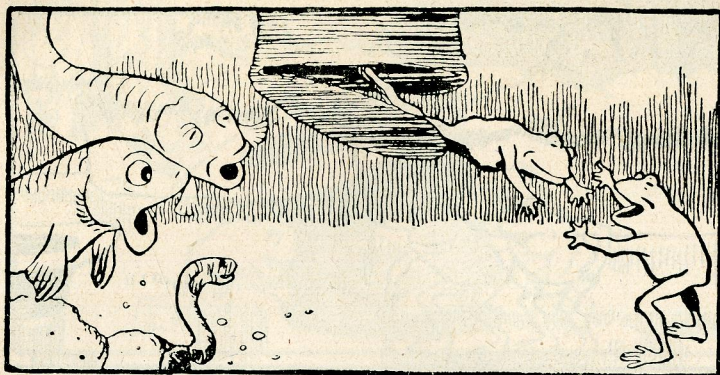
Скочим отвором тим
Ми під лід,
Наче тунелем яким
Аж на спід«.

І пішли тай найшли
Працю в мить,
Заробили до зими
Там досить.

Тай вертають на став,
А там лід —
Капелюх лиш отвір мав —
Шусть на спід!

Все, що жило в воді,
Аж роги
Враз роззявило тоді
З дивоти.

Як дісталися жаби
Тут під лід?
Всі признали: »Се таки
Мудрий рід«!

Я. В.

Тринацята казка дідуса Тараса.

— Дідусю, дідусю! Післанець Гриць приніс пошту! — закликала мала Одорочка:

— А то гарно! — зрадив дідусь. — Так нудно сидіти в хаті, а на дворі дощ тай дощ.

Одорочка подала дідусеві цілу купу листів і часописів.

Дідусь Тарас переглянув насамперед листи. Один лист дуже втішив його. Був се лист від наймолодшого дідусевого сина, що ще від 1919 р. перебував у Чехословаччині, в Празі. Учився там на українському університеті. Тепер писав, що вже поздавав усі іспити й вертає до дому.

— Діти, скажу вам веселу новину! Стрийко Петро вертає до нас.

— Стрийко Петро вертає, стрийко Петро приїде! — раділи діти одно за одним, хоч тільки найстарші з поміж них затямили стрийка Петра. Коли стрийко Петро прощався з дідусем, як мусів із нашою армією уступати на Закарпаття, а відтам у Чехословаччину, тому сім літ, то й вони були ще дуже маленькі, та всеж таки затямили його. Усіж інші діти знали стрийка Петра тільки з дідусевих оповідань та зі світлини, що її тому чотири роки прислав був стрийко Петро з Праги. На світліні був він у гарному стрілецькому однострою з четарськими відзнаками. Дідусь Тарас частенько приглядався тій світліні, так і видко було, що дуже любив стрийка Петра.

Тож не диво, що й тепер зрадів він через край на вістку, що побачить його. Вістка про приїзд стрийка Петра рознеслася скорісько між дітворою й небаром усі діти збіглися біля дідуся. Були певні, що дідусь буде оповідати їм щось про стрийка Петра.

А дідусь узявся тимчасом переглядати часописи. І нараз зникла з його виду радість, а сум покрив його. Дідусь відложив часопис і сумно повторяв:

— Велика втрата, велика втрата!

Діти раді були спитати дідуся, що се за втрата, а вже найбільше Володко. Та як глянули на дідуся, що сидів такий сумний, не стало в них відваги спитати. Тільки з зачудованням гляділи на дідуся, що тут був такий веселий та втішний, а тут уже й посумнів.

Дідусь Тарас довгенько таки не говорив ні словечка, тільки з морщин на його чолі можна було вчитати, що він думав над чимось. Аж по хвилині озвався. — Ну, діти, оповім вам нову казку!

А діти вже обступили дідуся віночком та наготовилися слухати казки. А дідусь Тарас почав повагою:

— Уважайтеж, діти! Оповім вам казку: „**Про трудівника, що самоцвіти і жемчуги знаходив під сільськими стріхами**“.

Давно се було. В сільській дяківці народилась дитинка, хлопчик. А була тоді весна в розцвіті. По гаях і левадах цвили цвіти, співучі птички наповняли чарівним співом повітря, а вже найбільше той жайворонок над полями, а соловейко в гаю. А сива зазуленька все: куку тай куку.

От, тоді то дивна птичка прилинула під віконце, де родилась дитинка. З виду вона була звичайна сіра птичка, та голос її був якийсь незвичайний і мов соловейко з жайвороноком разом співали. Прилинула птичка під віконце, вдарила сизими крильцятками об шибки й защебетала:

— Витай, дитинко, витай маленька! Хай промінь ясний та до серденька тобі упаде і вже не згасне. Щоб за красою серце тужило, щоби все красне в душі народу воно любило і голубило і все змагало до Сонця сходу!

Так щебетала ся дивна птичка й полинула. А мале дитя в колисочці так якось радісно всміхалося. Як воно гарненько усміхається, говорили всі, що були на хрестинах дитини.

Минали місяці, минали літа, ріс хлопчина! Дивний був. Десь другі діти бавилися, а то й сваволили, а він усе тільки слухає, як пісень співають, чи казок говорять! А вже найбільше любив слухати, як ненечка пісень співала. Ніхто так гарно не співає, в нікого нема такого гарного голосу, як у його ненечки, здавалося йому. Було ненечка працює чи в хаті, чи в городі, чи в полі, все пісню розради собі додає, а малий Володко (так охрестили його) все біля неї! А як він уже трошки підріс і як у зимові вечері ньенька кужіль пряла, то він було просить у ненечки: — Ненечко, скажіть казку! І ненечка

говорить казку. Руки неньчині нитки прядуть веретеном, а з уст її слова вються й укладаються в чарівні мережки, мов ся різнобарвна заполоч на вишивках. О, знала Володкова ненечка тих казок багато, багато, а гарних уже таких!

— Таких гарних, дідусику, як ви нам оповідаєте? — не втерпіла, питаючи мала Богданочка.

— Іще красших. — відповів дідусь Тарас із усмішкою. Чудний був маленький Володко! А та птичка, що прилетіла була тоді, як він народився й тепер прилітала під вікно на калину й щебетала, як перше. Ніхто не звертав на неї уваги. От, птичка щебече собі. Чи мало їх щебече весною. Та малий Володко слухав її радо. Йому все здавалося, що вона до нього прилітає й йому щебече.

А як уже скінчилося Володкови шість літ, то батько віддав його в школу.

Учився малий Володко, та спів птички не сходив йому ніколи з тямки. Замітив старенький учитель, що Володко не буденний талант і радить батькови:

— А ви, ресентий, дайте його до шкіл до міста, із нього будуть люде.

Послухав батько старенького учителя й віддав сина до шкіл.

Учився Володко пильно, та чудна птичка й там у місті прилітала до нього. Тепер він уже розумів її. Вона щебетала йому:

— У твого народу, під сільськими стріхами розсипані скарби великі: самоцвіти й жемчуги дорогі. А ти збери їх разом і дорогоцінні ожерелля намизай, бо пропадуть...

І став він шукати за тими скарбами під стріхами курними й находити їх та ховав, зберігав пильно.

Аж скінчив школи! Треба в світ іти, праці шукати, щоби житочним бути для народу рідного! І вибрав собі шлях: буду в серця дітей самоцвіти й жемчуги складати, там вони напевно не пропадуть...

І зраділи діти дарами, що він їх ними обдаровував, та не сподобалося се тим, що ключі мали від діточих світлиць.

— Він зівсім попсоє дітей дарами своїми...

І покинув Володимир дітей, хоч як любив їх. А був тоді над Полтвою жрець Михайло із над Дніпра, що тайни минулого знав. Він провідав, що в Володимира дорогоцінні самоцвіти й жемчуги й каже:

— Ходи до нас, низати будеш свої самоцвіти й жемчуги в чудові ожерелля.

Послухав Володимир жреця Михайла й узявся низати самоцвіти й жемчуги в ожерелля чудові. Щоб більше придбати отих самоцвітів і жемчугів, ходив він скрізь по широкий Україні попід сільські стріхи й питав за самоцвітами й жемчугами тай низав і низав їх в ожерелля чудові.

Аж тут де не взялася злюща Язя й каже:

— Що він узявся так невсипуще до сеї праці. Я не люблю сего. Я не дам йому покінчити його праці. Й усею силою своєю насіла на його груди та стала давити їх.

Почув Володимир тягар на грудях і хотів скинути його з себе. І можеб і скинув був, та нові жемчуги й самоцвіти побачив по селах і забув про марюку, що давила його. Взявся дальше збирати самоцвіти та низати ожереля.

А марюка, як ухопила його, так уже не випускала зі своїх лабет. Та він не звертав на неї уваги, далі взявся до своєї любові праці. І пішла слава про нього, про збирача чудових жемчугів і самоцвітів чарівних. І стали до нього письма слати, в своє товариство прохати.

— Славний ти збирач самоцвітів і жемчугів, будь ласкав до нас пристати й нам своїм ожереллям прислужитись.

Величали його й славили всі...

Та марюка давила його, не пускала з лабет. Але й він не піддавався їй. Хоч і посивів у боротьбі з нею, хоч сили опускали, не кидав любові праці. А тут ще й другий Михайло, що для дітей ураз із другими гарнесьонькі цяцьки майстрував, каже до нього:

— А ти, Володимире, нанизавби ожерелля й діточкам моїм, вони твої ожерелля так люблять.

— Добре, — каже Володимир. Я з охотою. Люблю я діточок наших. І став низати чарівні ожерелля дітям.

Багато вже нанизав він отих ожерель і для старших і для дітей, забув про боротьбу з Язею злющою. — А вона все більше добиралася до нього, сили забирала в нього. І прийшов час, що не стало в нього тих сил і він упав у бою...

Сум великий настав у всій країні, в народі всему...

— Велика втрата, велика втрата — говорили всі. ---

— А се так, як дідусь перед хвилиєю говорили — закликав цікавий Володко! Він за той час, як дідусь Тарас говорив казку, слухав казки, але очима поглядав у часопис, що дідусь відложив був на бік.

Тож, як тільки дідусь скінчив оповідати, Володко закликав:

— А я знаю, дідусику, про кого ви оповідали казку.

— Про кого? --- спитав дідусь.

— Про українського вченого, Володимира Гнатюка, що помер сего року, дня 6. жовтня.

— Ага, — засміявся дідусь, ти вже заглянув се в часописі.

— Так, дідусю! — відповів Володко.

— Добре, а чи знаєш, чим він прислужився для нашого народу?

— Він збирав устну словесність нашого народу: казки, приказки, пісні, загадки й і. й видавав їх великими збірниками в нашому „Науковому Товаристві“ ім. Т. Шевченка у Львові, а навіть у видавництвах чужих народів — відповів найстарший із усіх Ромко, що вже ходив до п'ятої гімназійної класи. (Хутір дідуся Тараса був недалеко від міста й усі діти таки з хутора ходили до школи — хіба коли була лиха дорога, то візник Танас відвозив їх до школи).

— А хто з вас скаже мені, чому таке важне тото записування народньої словесности?

— Бо народня словесність свідчить про культуру народу. Чим красша в якогось народу словесність, чим багатша вона, тим більшу духову вартість має сей народ. — У нашого народу словесність дуже богата й гарна — найбагатша й найкрасша з усіх славянських народів — сказала Галя теж гімназистка.

— Так, так, діти! — притакнув дідусь. — Словесність нашого народу дуже богата й дуже гарна. Се один із найбільших скарбів нашого народу. Свідчить вона, що колиб нашому народови в минулих століттях судилося було красше життя то він вложивби був великі надбання, великі скарби в світову культуру.

Тут вмішався Славко:

— Дідусю, а чому ті народні казки називаються словесністю?

— А тому, Славчику, що вони довгі століття переховувалися не записані в книгах, тільки нарід переказував їх із покоління в покоління: казки оповідали собі, а пісень співали.

— А чому не записували їх? — спитала Богданочка.

— Чому? Тому, що мало було в народі таких, що вміли писати, а ті, що вміли вважали сю народню творчість безвартісною. Та то не тільки в нас так було, а в цілому світі. Аж з початком XIX. століття зачали записувати все що нарід оповідав собі та співав. — Тоді й у нас найшлися люде, що зайнялися записуванням народних казок, сміховинок, пісень, приказок і звичаїв. Ось до таких збирачів народньої словесности належав також учений, Володимир Гнатюк. Він їздив сам і записував устну словесність і в нас у Галичині й на Закарпатській Україні, а також порядкував і опрацьовував науково те, що другі записували. За сю наукову працю, за сі заслуги, наші й чужі академії й товариства, іменували його своїм почесним членом. Та покійний Володимир Гнатюк працював не тільки на сьому полі, він працював і як секретар „Наукового Товариства ім. Т. Шевченки“ й як редактор „Літературно-Наукового Вістника“, писав багато розвідок і статей про нашу літературну мову. А також й для вас, діти, працював!“

— Я знаю, дідусю, — сказала Леся — він від засновання „Світа Дитини“ був найважливішим співробітником сеї газетки і видав кілька збірок народніх творів для дітей, а між ними найкрасша, що я дуже люблю читати, се книжка: „Як повстав світ?“

— От, бачите, що дуже заслужений був покійний наш учений Володимир Гнатюк і велика втрата для нас його смерть. А помер він іще не старий, бо мав усього 55 літ. Родився 9 квітня 1871 в селі Велесневі, бучацького повіту, де його батько був дяком — закінчив дідусь.

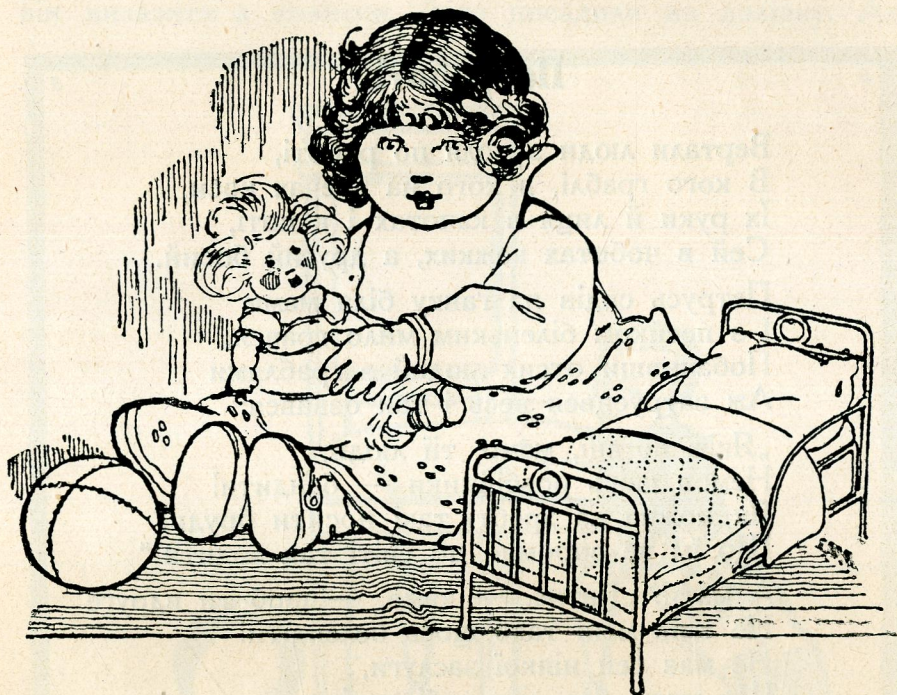
Антін Лотоцький.

Лялечка.

Лялечко моя!
Оперезана
І зачесана!
І з очами,
І з бровами!
Ти чия? чия?
Та моя! моя!

Лялечко моя!
І з очами,
І з бровами,
З устньками —
Мов жива, жива!
Лялечко моя —
Ти моя! моя!

Ти — моя любов,
Та промов, промов!
Чи ти хочеш, лялю, спати?
Чи ти хочеш танцювати?
Чи ти не голодна?
Чи суконка модна?
Я тобі пораджу,
Я тебе розважу!

Ти — моє диття,
Ти — моє життя,
Ти — моя любов

І розчешу,
І зачешу;
І роздягну
Тай зодягну
І обмию —
І нову суконку вшию...
Лялечко моя,
Мов жива, жива!

Лиш промов, промов!
Як то буде, як то буде:
Як з нас будуть люде?

Буду шити, вишивати,
А ти будеш помагати —
Я тебе вбирати буду,

І вмивати і чесати —
А як вийду часом з хати,
Я про тебе не забуду!

Дівчинка співає
Лялечку навчає —
Лялечка мовчить
І сон гарний снить.

о. Г. Костельник.

По роботі.

Вертали люди з поля по роботі,
В кого граблі, в кого на плечах коси,
Їх руки й лиця в капотах і в поті,
Сей в чоботах важких, а другий босий.

Петрусь сидів на ганку біля мами
І з песиком біленьким мило грався,
Побачивши отсих людей з граблями
Аж затрусився весь і так озвався:

„Якіж погані, мамо, тії люди,
Немов якісь розбійники — бандити!
Як можна на хребті такі носити бруди!
Що їм не соромно по світі так ходити!“

А мати: „Петре, — каже, — щоб ти вдруге
Не смів мені таке щось белендіти!
Не має сей ніякої заслуги,
Що може без діла собі сидіти.

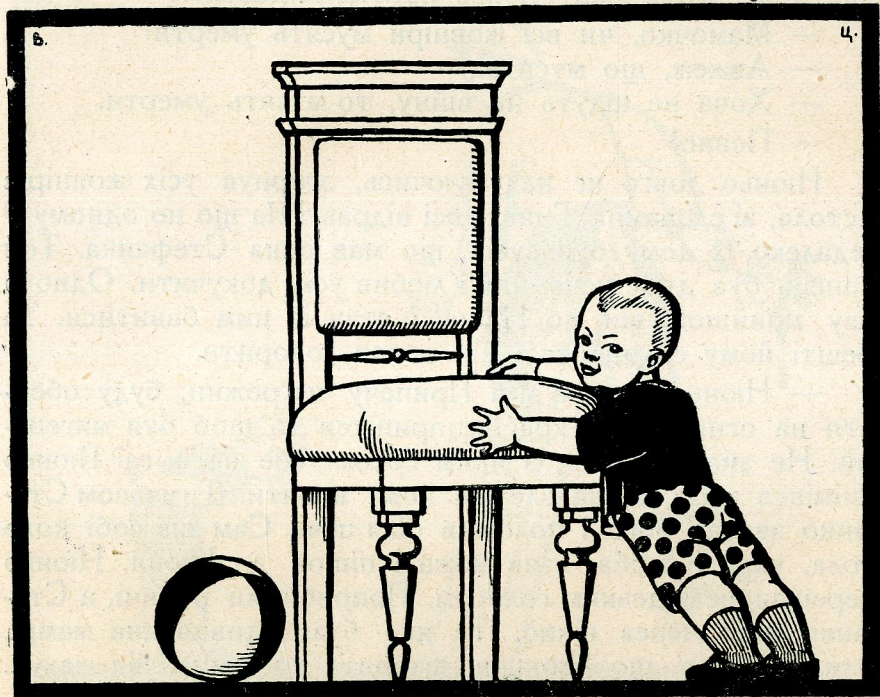
Не штука гарно вбраться і руками
Біленькими хлібець пшеничний брати.
Та погадай, що сталобися з нами,
Колиб усі хотіли панувати?

Бігай мені до брами. Поклонися
І побажай їм доброго спочинку:
Пошани гідний той, що потрудився
Для ближнього біля землі, мій синку!“

Б. Л.

Кілька днів із життя Нюня.

Нюньо, се малий химерний хлопчик. Коли прийшов на світ, страшно почав кричати. Йому приговорювали: „Добродію Нюню, будьте ласкаві, перестаньте кричати“! — Але де, дарма балакати, він не слухає. Нечемний був Нюньо, але всеж таки він скоренько підростав і підходив у гору, неначе та пасочка на Великдень. Поволи почав він вилазити з колиски, його посадили на долівку. Ах!

який жеж то широкий світ, не то що в колысці! Якісь гори, дерева, щораз то нове відкриттє. Лазив Нюньо по землі, потім почав чіпатися крісел, столів і столиків, а далі став і сам ходити. Починає ставати чоловіком, кличе вже: Дяй! гам! цюця! мама! тятя! Незвичайно розумна дитина!

Одного разу завела його няня до церкви. Там проповідник говорив якраз проповідь. З цілої проповіді запам'ятав Нюньо, що всюди видко „палець божий“.

-
- Няню, чи Бозя має великий палець?
 - Певно, що великий.
 - Няню, а той пальчик зі срібла, чи з золота?
 - А чи він носить капелюшок?

На се няня не вміла вже відповісти. Раз знов купив йому татко оловяних жовнірів. Нюньо поуставляв їх усіх рядом: на переді піхотинців, а поза ними кінноту. Стріляв до них із гарматки, яку набивав горохом. Жовніри почали падати від куль, тоді Нюньо призадумувався...

- Мамочко, чи всі жовніри мусять умерти?
- Авжеж, що мусять.
- Хоча не підуть на війну, то мусять умерти.
- Певно!

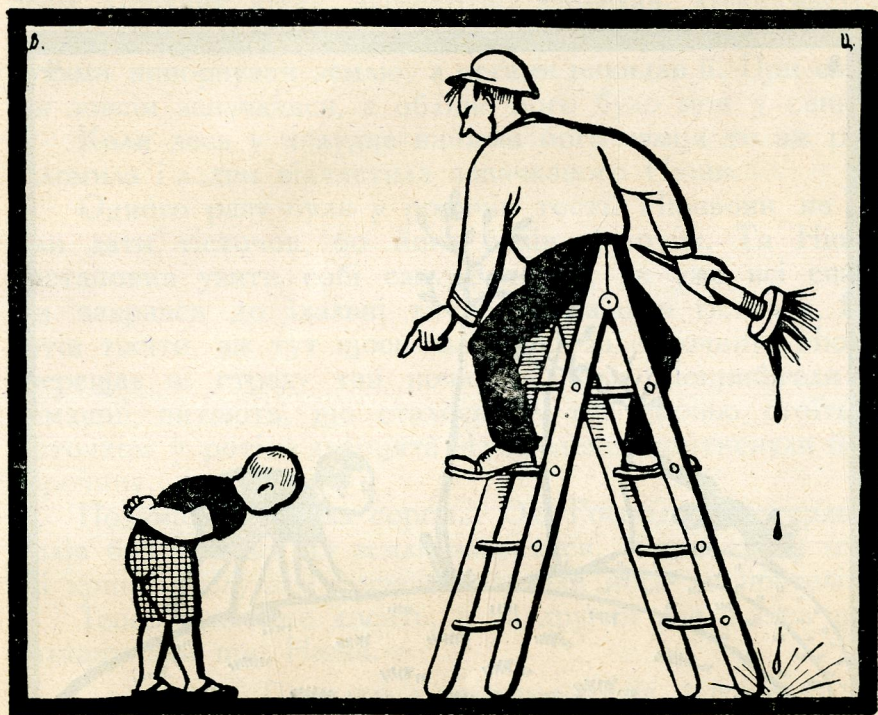
Нюньо довго не надумуючись, згорнув усіх жовнірів зі стола, зі словами: „Гиньте всі відразу! На що по одному“? Недалеко їх дому був сусід, що мав сина Стефанка. Той хлопець був дуже нечемний і любив усім докучити. Одного разу прийшов він до Нюня і став із ним бавитися. Та врешті йому скучилося і він почав говорити.

— Нюньо, я тебе зїм! Припечу на рожни, буду обертати на огни, щоби красше припікся та щоб був мягенький. Не знати тільки, з яким сосом тебе зїсти, га? Нюньо зацікавився з жаху, душа злетіла йому в п'яти. Тимчасом Стефанко зв'язав його і положив біля печі. Сам сів собі коло стола, укрояв хдіба, взяв ножа і пішов до Нюня. Нюньо зверещав нелюдським голосом. Поприбігали родичі, а Стефанко втік через вікно. Та яке було здивовання мамці, коли побачила, що Нюньові штанята промокли від жаху...

Одного разу оставили його родичі за кару дома. Нюньо дуже скучав. Уже до всіх черевиків поналивав води, накидав каміння до бочки з водою тай не мав що більше робити. Аж тут чує, хтось рухається в другій кімнаті. Поволеньки відчинив двері і бачить, що на драбині стоїть малярчик і малює стіну.

— Ах, скричав малярчик, піднеси мені хлопчику око! Десь випало мені на землю. Нюньо почав пильно шукати за оком, але не міг його ніяк найти, хоч як пильно шукав.

— Не треба, я вже найшов, впало мені було в рукав. Воно вилітає мені від того часу, як я був в Африці. Там є такі страшні крокодили, що як я їх побачив, мені вилетіло око, а крокодил зів його. Коли я почав розказувати йому різні смішні історії, він зареготався і виплював око. Я тоді вхопив його і втік. Багато різного я в життю бачив! Як хочеш, Ньюно, я тобі також покажу щось, хочеш?

— Покажи! покажи! благав Ньюно.

— А маєш два золоті срібні?

— Ні, маю лише одного.

— Ну то принеси, а я тобі щось покажу.

Ньюно скоренько побіг шукати своєї „свинки“ і витягнув з неї срібний золотий та скоренько заніс його малярчикови.

— Тепер гляди добре, Ньюно!

Малярчик закрутив у воздуху золотим, узав до губи й пропало...

— Бачиш, Нюню, я проковтнув його.

Нюньови зробилося жаль золотого, він заплакав: Ме...е... віддай мені гроші, бе...е...

— Нема гроша, Нюню, я проковтнув його. А був він з правдивого срібла? Ой, ой, йойой! Якжеж мене в животі болить! Певно той гріш фальшивий, йойой!

Я строюся, я вму, а все через тебе, Нюню! Може ти маєш якийсь лік, то я ще видужаю, яку горівку, або що?

Нюньо пошукав у кремені й найшов коняк тай дав його малярчикови. Нараз відчинилися двері і прийшов татко Нюня тай закричав:

— Ну що, добрий мій коняк?

Малярчик спустив очі тай каже тихо:

— Добрий!..

— Ну, а тепер віддай Нюньови золотого і малюй даліше...

Малярчик запхав поволи руку до кишені й віддав золотого, що ніби був його проковтнув.

Нюньо відітхнув тай побіг на подвірє і почав викручувати головою. Татко побачив се і за кару засадив йому песячий нашийник. Нюньо з початку був дуже невдоволений, але опісля побіг до саду і постановив зістати дійсно псом. Побачив кітку, загаркотів, забрехав, кітка настрахалася і втекла. В саді став на ноги й руки мов песик, руками випорпував землю, а ногами викидав її. При сьому він зовсім запачкався, а обличчє його було мов у свинки.

Коли десь у полудне найшла його мамця то аж руки заломила і ледви відчистила запачканого Нюня.

Одного разу були у родичів гості. Нюньови не хотіли дати тісточок, бо його болів животик. Та Нюньо постановив узяти собі сам. Вечером, як уже всі спали, він закрався до їдальні та почав заїдати тісточка. Вже хотів тікати, аж тут щось хап його за сорочину. Нюньо зверещав зі страху тай почав плакати. Поприбігали всі домашні, питають, що сталося. А тут Нюньо стоїть із тісточком у роті, а дверцята від креденсу притиснули йому сорочину...

Подумайте, що за сором... Ох, Господи милосердний! Волів був Нюньо під землю запастися. А тим часом мусів всі крики вислухати і врешті запхали його до постелі.

Тепер буде вже досить, а на другий раз я знов щось розкажу вам про Нюня.

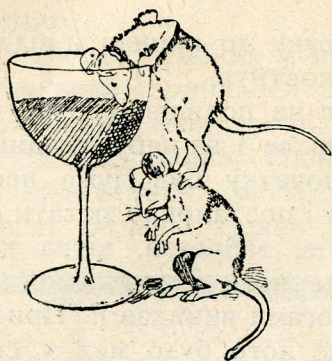
Переклала з французького *Яр. Мандюкова*.

Заклик.

Гей, хлопці,
Молодці —
Книжечки беріть!
Скоренько,
Жвавенько —
До шкоди спішіть!
Віннігер.

Година —
Хвилина —
Най марно не йде!
Спішіться!
Учіться!
Гаразд вам буде!
С. М. Дорошук.

Дві мишки.

Тай напилися до схочу
Солодош в з чарки
І гобігли веселенькі
В свої закамарки.

Раз були собі дві мишки,
Щиренькі подруги,
Тож одна одній робила
Частенько прислуги.

Десь зачули щось смачненьке
У чарці на споді,
Але чарка за висока —
Дістатися годі.

Та сі мишки - подруженьки
Раду на все знали,
Одна одній за чергою
На спину ставали.

Так то все, як помагають
Собі щирі друзи,
Мають користь і вигоду
З спільної прислуги.

Я В.

Когут.

По подвірю, по городі
Ходить, ходить мов той баша —
Ходить, ходить — верховодить,
А всі курки тої думки:

»Се окраса й слава наша!«

»Хто-хто-хто-хто? Хто-то то-то?«

Вмить він залепече —

Шию витягає,

Крила розширяє,

І собі на славу плеще:

»Подивіться на владиду!»

Кукуріку!»

»І на плоті й на солоні,

І у стайні і в stodolі —

Всюди, всюди мушу бути —

Все збагнути і все чути.

Мушу псови і котови,

І коневі і корові

По мудрому сказать слові«.

»Як нешурну я ногою,
Повно збіжа підімною!
Їжте, курки, кільки стати...
А тепер пора вам спати!
Спіть спокійно, не стидайтесь,
Мого гасла не лякайтесь!
Бо я сторожити мушу,
Бо таку вже маю душу.

Темну нічку супроводжу,
Як вона по світі ходить —
І про хід зірок ворожу
І про сонце: чи не сходить?
Мої кличі: Кукуріку!
Щоб і люди розуміли
Й говори: »Півні піли!«
Не забудьтеж про владиду!

Кукуріку!

Кукуріку!

Кукуріку!

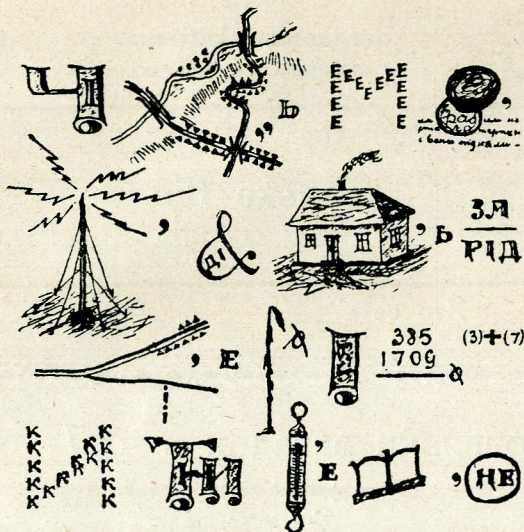
о. Г. Костельник.

Загадки.

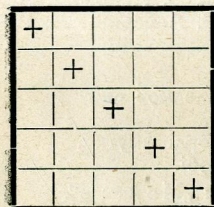
Ребус.

(Уложив: Тарас Дмитренко).

Фігуральна загадка.

(Уложив Богдан Рибчук).

1. Місто на Україні.
2. Імя хлопця.
3. Письмо з суду
4. Повстає з перестуди.
5. Французький трунок.

Букви на місці хрестиків, дадуть назву українського жовніра.

Загадка.

(Подав Богдан Рибчук).

Виходжу я з моря,
В повітря літаю,
А як зимно стане
На землю спадаю.

Льоготом.

(Подав Т. Дмитренко).

Раз дві сестриці мандрували
По білому, мов сніг той, полі,
Аж біля шляху завважали
Ще три сестриці на роздолі.
Ось порівнялися із ними
І привиталися гарненько —
Вони-ж із книжної царини
Рідня собі досить близенька.

І зговорилися про діло,
Чи не ставати-б їм до ладу,
Щоби було можна вийти сміло
Перед українську громаду.
Тоді молодша з двох на тее:
„Ми станемо собі краями,
А ви, сестриці, знать чергою
Ставати-мети межі нами“.

„А“ перша встала в середині —
І вийшло те, що і в забаві
Його потрібно, й у родині,
І в товаристві і в державі.
Потім сестриця „і“ виходить —
І ось ми дістаємо тее,

У що текуче переходить,
Як прийде время холоднее.
Вкінці і „ю“ між них вступила —
І ось повстала назва того,
Котрого просвітная сила
Могутність і ароду цілого.

Загадочна візитівка.
(Уложила Оля Каблак).

Только Нис.

Хто се є?

Розвязки загадок з ч. 7—8.

Перехрестна ломиголовка.

Поземі слова:

1. Гарне. 5. Ом. 7. Сич. 8. Най. 10. Воли. 11. Іона. 13. Акерман. 14. Ярослав.
16. Калябрія. 17. Сагайдак. 19. Суматра. 24. Реторта. 28. Саіс. 29. Утах. 30. Кап.
31. Май. 32. Де. 33. Нікея.

Прямовисні слова:

1. Градчин. 2. Роттердам. 3. Естонія. 4. Сила. 6. Маор. 7. Сом. 9. Йоно. 12. Ас.
13. Аркас. 15. Вакса. 18. Барвінок. 20. Ас. 21. Так. 22. Ріад. 23. Асперин. 24. Ру-
мунія. 25. Етап. 26. Тай. 27. Ох.

Шаховий коник.

Хоч літа його гнуть у каблук
Із турботами в парі,
Та в очах його все щось горить,
Мов дві блискавки в хмарі.

Хоч волося все біле мов сніг
У старечій оздобі,
То стоять ще ті горді жмутки,
Як два роги на лобі.

Іван Франко: „Мой сей“.

Льоготом:

Індик; дик; Інди; Інд; Ін.

Загадки:

1. Куля від стрільби. 2. Ігла. 3. Зима з морозом.

Добрі розвязки надіслали:

Любка Яворєска, Василь Крайчик, Володимир Тележинський, Марійка Михаліка,
Любомир Пеленський, Тарас Комоницький і Любомир Беч.

Премію: „Оповідання з царства звірів“ одержав через льосовання
Василь Крайчик у Перемишлях.

Ідейне виховання.

Громадка дітей-школярів, що вчаться в „Рідній Школі“ при Читальні „Просвіти“ в містечку Норквей, (пров. Саск) у Канаді, зложили на удержання таких самих шкіл для своїх малих братчиків та сестричок у Старому Краю 7.50 дол. Сю жертву переслали Редакції „Світ Дитини“ з проханням передати її „Рідній Школі“ у Львові. Ось імена осих малих Жертводавців (жертви подані в центімах): Матієць Маруся 75, Киба Текля 70, Охітва Прокопович 50, Матієць Дмитро 40, Кіяшук Павлина 35, Ковч Марія 35; по 25 зложили: Кіяшук Іван, Кіяшук Степан, Кіяшук Марія, Кіяшук Ольга, Ковч Володимир, Черевик Стефан, Черевик Ольга, Терлецька Маруся, Терлецька Аннуся, Терлецький Іван, Ковч Стефан, Коваль Михайло, Бабюк Михась, Бабюк Іван, Охітва Анна, Киба Михайло і Коваль Анна 20.

З незвичайним вдовolenням замічуємо, що українські діточки в Канаді вчаться в українській школі жертвенности на народі потреби. Се п. учитель „Рідної Школи“, Т. Д. Волохатюк так впоє в молодечі серця любов до всього, що своє і рідне. Слава і Родичам, що далеко на чужині дбають про виховання своїх діточок у своїй рідній школі.

Дяка Вам, Дорогі Українські Школярики, за щире серце. З дрібних датків, які складають тисячі Українців удержує „Рідна Школа“ в Старому Краю багато українських приватних шкіл. У них учать українські учителі українських дітей на добрих громадян свого народу. Кожда українська дитина повинна ходити лише до української школи. Кождий Українець повинен памятати про рідну школу та давати що місяця частину своїх прибутків на „Рідну Школу“. Але батьківська голова має всякі клопоти. Часом може і призабути на сей обовязок. Так уже Ви, Діточки, пильнуйте сього і пригадуйте їм про усе.

Щиро-українське „СПАСИ-БИГ“ Вам, Дорогі Діти!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“ у Львові.

ПОЗІРІ! — ПОЗІРІ! — ПОЗІРІ!

МОНОГРАМИ

до хрестикового вишивання, в двох красках (червоно-чорні).

Всі можливі вязання букв. Около 350 монограмів.

Кожда особа найде там ініціали свого прызвища.

Кожний монограм складається з двох букв, по мистецьки з собою звязаних, які звичайно вишиваються на рушниках, хустинах, біллію і т. и.

Ціна комплекту, переплетеного в альбом 5 зол.

В передплаті до 15 падолиста ц. р. лише 4 зл. На поchtову поручену пересилку треба долучити 0.50 сот.

В Америці 1 комплект — 1 долар.

**Замовлення й гроші слати на адресу: „Русалка“
Львів, ул. Куркова ч. 10.**

Основана 1883 р. — відзначена 10 золотими медалями на світових виставах. — 8 власних домів.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ — Коопер. з відповід. уділами.

ДОСТАВЛЯЄ зі своїх магазинів у Львові, на основі порозуміння і договору з Центросоюзом,

КООПЕРАТИВАМ через Повітові Союзи кооператив, а в місцевостях, де таких Союзів нема, через свої склади

ТОВАРИ споживчі, кольоніяльні і інші сільського запотребовання.

СКЛАДИ „Народної Торговлі“ у Львові (власний дім), Станиславові, Перемишлі, Тернополі (вл. дім), Дрогобичі, Коломиї, Стрию (вл. дім), Снятині (вл. дім), Самборі (вл. дім), Рогатині, Бородах, Сяноці (вл. дім), Городенці, Боршеві, Золочеві, Збаражі, Косові, Мостисках (вл. дім), Сокалі (вл. дім).

ОБСЛУГУЮТЬ фізичних членів в подр. продажі товарами споживчими, кольоніяльними, делкатесами, напитками безалькогольними і всіма родами алькоголичних з найкращих жерел, з особн. винами богослужебними, механічною аналізою провіреними, впрост від продуцентів спроваджуваними.

НА СВ. МИКОЛАЯ І ЯЛИНКУ великий вибір відповідних дарунків для дітей, всякого рода прикраси на деревця та різнобарвні свічки на „ялинку“.

Адреса: „Народна Торговля“, Львів, Ринок 36. Почтова каса ощадности в Варшавіkonto ч. 143.381 — Телефон ч. 436.

Уділ 20 зол. — Вкладки на ощадність опроцентовується 18 прц. річно. Вкладки з забезпеченням валюти опроцентовується нисше після умови.

Жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“:

Вп. І. Олексюк з Брукселя 20 франків бельг., Вп. Василь Петрук з Границь на Мораві 1 долар і 10 кор. чеських.

Читачі! Збирайте при всякій нагоді жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“

○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: М. Таранько. ○ ○ ○ ○ ○

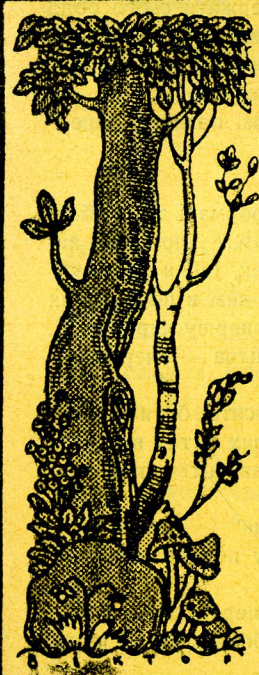
Друкарня ОО. Василя у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 12.

ГРУДЕНЬ 1926.

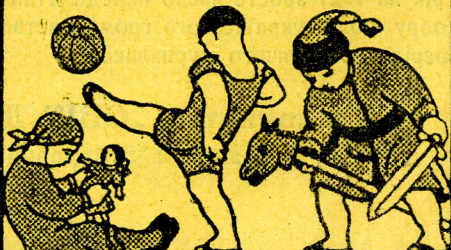
РІК VII.

ЗМІСТ:

1. Святий Миколай	241
2. Свято „Просвіти“	242
3. Під зиму	245
4. Щади	245
5. При колосочці	247
6. Кілька днів із життя Нюня	247
7. Осяляча натура	249
8. Згода буде — незгода руйнує	250
9. Воробець і ластівки	254
10. У фотографа	255
11. Як пан Лисок умирав	256
12. Розмова вітрів	260
13. Рідна мама	260
14. Малий козак	261
15. Як читати книжки	262
16. Свято Книжки	263
17. Сніжок	264
18. Приказки	265
19. Котик	265
20. Чим вовк платить	264
21. Добре серденько	266
22. Жито і хміль	266
23. Чар рідної мови	267
24. Гей хлопці	267
25. Розв'язки загадок	268

Ціна: 1 зол.

Запросини до передплати „Світа Дитини“ на рік 1927.

Сім числом кінчить „Світ Дитини“ семий рік свого існування. Сім літ великих трудів і змагань лежить за ним, а перед ним новий рік — осьмий з ряду рік нової й важкої праці для загального добра української суспільності, на полі національного виховання молодого покоління.

Із великим матеріальним недобором кінчить Видавництво свій сьогорічний білянс. Незрозумінне ваги сього рода підприємства в ширших кругах нашого громадянства — не дає можности нашому видавництву стати на твердих матеріальних основах. При тисячці передплатників з яких, ледви одна третина, правильно платить свої зобов'язання — годі удержати сього рода видавництво, що здане на ласку і добру волю своїх „післяплатників“, мусить поступово занепадати. А завдяки подавляючій більшості „неплатників“ мусить воно упасти — як се саме сталося недавно з „Молодою Україною“...

Кожний, хто любить свої діти й бажає для них добра, повинен передплачувати для них

»СВІТ ДИТИНИ«

який остає на дальше місячником, як доси, у такім самім форматі та в об'ємі 2 аркушів (32 сторінки) друку. До співробітництва на рік 1927 упросило видавництво найвизначніших наших літератів й мистців, так, що в році 1927 стане „Світ Дитини“ під оглядом змісту значно красше, чим в попередних роках. Сподіємося проте, що українське громадянство, а в першу чергу П. Т. Учителство й Духовенство, підопруть сі змагання видавництва — через масову передплату „Світа Дитини“.

Передплата на рік 1927 в краю виносить 10 зл. і мусить бути заплачена в цілости з гори. Допускається виплату у 2 піврічних ратах по 5 Зл. Одначе тоді, на випадок девалюації, застерігає собі видавництво підвишку другої рати (за другий піврік) у відповідній реляції.

Хто не задумує дальше передплачувати „Світа Дитини“ — нехай найдальше до 25 грудня с. р. відмовить письменно дальшу передплату. Хто сего не зробить, буде уважаний дальше передплатником.

Гроші на нову передплату просимо слати чеком або переказом як найскорше, бо Видавництво мусить платити кінцеві річні зобов'язання за друк, папір, кліші то що. Чеки залучуємо до сього числа.

В надії, що рік на 1927 зросте число передплатників у значній мірі — хочемо вірити в добру волю українського громадянства, яке має доказати, що розуміє вагу своєрідного дитячого журналика.

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“.

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

Святий Миколай.

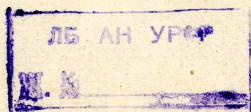

Чи то піре з подушок,
Чи то з цукру порошок,
Так паде, паде з гори
На поля і на хати?
Ні! це Миколай святий
Сипле з неба для дітей
Свій білесенький сніжок!

За сніжинками летять
Білі крила ангелят,
А за ними саночки,
А на них самі мішки,
А в мішках, м'яких як сніг,
Для дітей чемненьких всіх,
Найгарнійші забавки!

А між ними є мішок
Для нечемних діточок,
Його чортики везуть...
Всі нечемні лізуть в кут
Зі страху, що Миколай
Крикне: „Ану, виліжай,
Маєш пару різочок!“

Тато Дарці.

Свято „Просвіти“.

О. Омелян вернув зі Львова. Їздив на якісь наради.

То все для дітий о. Омеляна нема більших радощів, як тоді, коли батько чи ненька вертають із міста. Ви певно здогадуєтеся чому? О. Омелян не вертає ніколи з міста без гостинців. Усе привезе їм і книжечок гарненьких і солодощів. То, як поїде до повітового міста. А вже як поїде до Львова, то й дарунків красших понавозить тай більше. На жаль не часто воно буває, найбільше двічі, тричі в році — тоді, як мають бути якісь наради, чи збори.

Тож і не дивниця, що найстарший Ромко, (він ходив уже до третьої класи вселюдної школи) як тільки побачив через вікно, що татова бричка вже на мості на ріці, закликав голосно:

— Татко їдуть, татко їдуть!

І пустився на рундук. А за ним Марійка та Славка.

А там уже візник Данило й ворота отвирає.

— Діти в хату! — закричав о. Омелян таки ще з брички. На дворі студінь, а ви не повдягані як слід, іще поперестуджуєтеся й треба буде по лікаря їхати.

Діти о. Омеляна були дуже слухняні й усі вернули в хату. Та як о. Омелян увійшов у кімнату, а Данило з нянею Оленою повносили клунку, діти обступили батька та нетерпляче ждали, коли він пічне розвивати клунки. А о. Омелян наче зумисне не спішиться...

Ромко не видержав і спитав:

— Чи татко були в «Світі Дитини» й чи заплатили передплату на слідуючий рік?

— Був — відповів о. Омелян коротко — і заплатив!

— А чи татко перепросили від мене п. редактора «Світика», що я не могла відписати йому? — спитала найменша Славочка.

— А вжеж! Сказав, що ти була недужа й не могла писати — відповів о. Омелян і взявся розв'язувати клунки.

Перше, що попало йому під руки, був клунок, у якому було повно карточок. Ромко взяв одну таку карточку й став приглядатися їй. Була там намальована жінка в українській носі. Вона сидить і читає книжку, а кругом неї саяє й трое ангелят тай повно книжок і глоб земний. Під образом прочитав Ромко підпис: «Свято Просвіти 1926».

— Тату, се що? — спитав він.

— Се наліпки на свято «Просвіти» — відповів батько.

— Що се таке наліпки? — спитав знову Ромко.

— Стривайте, діти, нехай порозпаковую все і спочину трохи. Пригадай мені, Ромку вечером, то скажу вам дещо про нашу «Просвіту» й на віщо ті наліпки.

Ромко й обі його сестрички нетерпляче дожидали вечера.

А як тільки засвітили в кімнатах лампи, Ромко зараз побіг до татка й пригадав: — Татко обіцяли нам вечерем оповісти про «Просвіту»...

О. Омелян усміхнувся:

— Добре, добре, діти! Сідайте собі тут біля мене й слухайте, що я буду оповідати.

Діти посідали — Ромко з одного боку, Марійка з другого, а найменша Славочка сіла батькови на коліна.

А о. Омелян оповідав:

Тому шістьдесять літ було дуже сумно в нас, діточки! Правда, нарід дістав був волю, бо знесено панщину — та наш нарід на селі був темний. Мало, дуже маленько було таких, що вміли читати й писати. — Були села, де, крім дяка, ніхто не вмів читати. А ще на лихолітті селяни з радости, що вже нема панщини, пити! І біда та нужда заглянула в селянські хати. Багато селян пропивало свої господарства, поле або й хату. От тоді у Львові найшовся гурток молодих людей і стали раду радити.

— Треба нам щось робити, треба подбати, щоб просвіта поширилась між нашим народом, тоді настануть для нього красші часи — каже один.

А другий каже:

— Зробім так як другі народи, як Німці тай Чехи. Мають Чехи свою «Matic-u Česk-u», чомуж і нам не мати такого товариства, яке ширилоб між нашим народом просвіту й свідомість народню.

— А знаєте що? — каже третій — таки й так назвемо се товариство: «Просвіта».

— Добре, згода — сказали всі.

І на день 8 грудня 1868 р. назначили основуючі збори Товариства «Просвіта».

Зіхалися люди з цілого краю тай вибрали виділ товариства. І зараз забралося товариство до праці. Стали укладати й видавати пожиточні книжки для народу. І тисячами йшли ті книжечки під сільські стріхи. Народ читав їх, учився з них і так ширилася просвіта по наших селах. Та мало того. Товариство «Просвіта» стало закладати читальні по селах. Сходилися в тих читальнях люди, читали книжки й часописи й просвіта ще більше ширилася. Ось так уже близько шістьдесять літ працює наше товариство «Просвіта». Багато воно вже зробило добра для нашого народу, та зробилоб іще більше, колиб мало більше грошей на видавання пожиточних книжок. Та щож, ще не всі наші люди свідомі значіння такого товариства й замало ще має товариство членів, щоб могло видавати тільки книжок, кількох треба. В інших народів, у Поляків, Чехів та Німців такі товариства мають сотки тисяч членів, а наша «Просвіта» має всего шість тисяч.

— А що то є член, таточку, тай чому, як більше членів може товариство більше книжок видавати? — спитала Марійка.

— То так — пояснював о. Омелян: До кожного товариства пристають свідомі люди, які хочуть допомогти товариству робити се, до чого воно є покликане. Щоби товариство могло се робити, мусить, як я казав, мати гроші. Отже сі люди, що приступають до товариства, на зиваються членами. — Ті люди платять що року вкладку два золоті, чи більше, як ухвалять собі.

— То значить — вмішався Ромко — чим більше членів, тим більше вкладок і тим більше грошей має товариство.

— А вжеж — притакнув батько. А Ромко знову:

— То дуже сумно, що наша «Просвіта» має так мало членів. Нас у самій Галичині, як я читав, є чотири мільйони людей, то повинна бодай половина належати до товариства. — Тоді моглаби «Просвіта» багато добра зробити.

— Так повинно бути, та так не є! Але всеж таки «Просвіта» багато вже добра зробила. Від того часу, від 8 грудня 1868. «Просвіта» поширилася досить між нашим народом і тому сей день 8 грудня се наше народне свято — свято «Просвіти». В сей день скрізь у краю влаштовують концерти в честь «Просвіти» й прибутки зі свят тай добровільні датки йдуть на користь «Просвіти.» А сего року видало товариство «Просвіта» на своє свято отсі наліпки. Їх купується, а 8. грудня кождий Українець має їх наліпити на своїх вікнах, на знак, що він свідомий Українець, та що він розуміє значінне «Просвіти». Таку наліпку треба наліпити на кожду шибку в вікні. Кілько шибок у вікні, тільки наліпок треба купити. Хіба вже хтось дуже бідний, то повинен купити бодай тільки наліпок, кілько має вікон у хаті. А за сі сотики, що «Просвіта» дістане за наліпки — вона дуже багато добра зробить.

Діти слухали пильно, а Ромко сказав, коли батько скінчив говорити: — Тепер я вже знаю, яке велике значінне має наша «Просвіта». Я в школі буду намовляти хлопців, щоби заохочували своїх батьків купувати отсі наліпки — свазав Ромко.

— А я буду говорити дівчатам, щоби своїм мамам пригадували про свято «Просвіти» та про наліпки.

— Добре, діти, сказав батько — а також кажіть своїм товаришам та товаришкам, щоби заохочували батьків і матерей до сего, щоби вписувалися в члени «Просвіти».

Ромко й Марійка додержали слова. І 8 грудня не було в селі ні однісінької шибки в вікнах, де небулоб наліпок «Просвіти».

Коби то так у кождому селі були такі Ромки і такі Марійки!

Антін Лотоцький.

Під зиму.

Лісок пожовтів,
Садок опустів:
Ні яблочок, ні грушок,
Ні солодких слив.

А вітер гуде,
Що зима буде:
Коні сиві, буйногрові
До нас приведе.

Коні заіржуть
Гривами стрясуть:
В скорім бігу, килим снігу
Простелять на путь.

А ми за ними,
На ті килими:
З саночками, з таночками
Днями цілими.

Марійка Підгірянка.

Щади!

В селі Кобилецькій Полянї, на горбі під лісом, стояв пластовий табір. Здалека білілися шатра, а перед ними виднів «тотем» (ідол) з баранячими рогами. В долині рвучий потік шумів по каміню. З кухні ішов дим і стелився до лісі.

На великім камінні сиділи пластові провідники; перед ними 6 пластупів в одностроях. Се пластовий іспит. Вже кінчився. Перепитали усіх. Тоді ще щось нагадав собі вождь «Прижмурене око» і запитав:

— А маєш ти, Басарабе, свій дневник і щадничу книжечку?

— Маю! В дневнику пишу що дня. Ось вам! А в щадничій книжечці маю вже зложених 37 чеських корон.

— Добре, розкажи нам про свою щадничу книжечку!

Пластун хвильку подумав і почав говорити: Американець Френклін лишив нам такі практичі ради: «Складайте собі кожного дня по кілька сотиків, а не будете ніколи без гроший. Стережіться дрібних видатків. Щілина на дні човна отвирає дорогу воді і така діра затопить човен. Зла привичка кошує більше, як виживленне двоє дітей. Довжник все є в небезпеці, що буде мусів червоніти перед своїм вірителем».

На що є щадниця?

Грінченко сказав колись: «Народний добробут то наша підстава до щастя в убогім краю!» А добробут дістанемо ощадністю, повздержливістю, працею, витривалістю і пильністю. Наші люди не вміють щадити. Нераз можна бачити, як на селі робітник тяжко працює цілий тиждень, а потім у неділю все легко прогайнує. Так не може бути! Мусимо щадити, тоді будемо мати гроші. Приучуймося

до ощадности вже від тепер. Закладаймо шкільні щадниці, даваймо наші вкладки до наших банків. І найбільшій ученики можуть собі зложити дрібні ощадности. Ученики привчаються до ощадности, памятають про тяжкі хвилі в будучині (прим. хвороба, каліцтво). Мету ощадности видять не в нагромадженню гроша, але головню в добрі, яке можна творити за гроші. З ощадности росте охота до життя і до праці.

Кождий член нашого народа може забезпечити собі спокійну старість тим, що складає свої гроші до щадниці **Центро-Банку**, Львів, Ринок 10, або в **«Земельнім Банку»** Львів, Підвале 7, що обезпечується на життє в асекурації **«Карпатія»** Львів, ул. Руська ч. 18., що асекурує своє господарство в **«Дністрі»**, Львів, ул. Руська ч. 20. В деяких щадницях є заведені вкладкові книжки для учеників. Крім того ще маємо поштову щадницю. В кождім поштовім уряді можна вложити гроші. Крім наших щадниць, де працюють такі самі люди, як ми, є ще й чужі щадниці: польські, німецькі, чеські т. и. Обезпеченнє є важне для кожного, а найбільше для людей, що живуть з зарібку. Є важне і тим, що виховує характер і моральну силу самосвідомости. Обезпечений нікого не обтяжує і від нікого не є залежний. Не потребує помочи ні милостині, котра понижує кожду характерну людину.

Тепер скажу про свою щадничу книжечку. Пластовий закон наказує, що пластун мусить бути ощадний. Тож я щадив гроші і призбирав 30 к. Наш **«Підкарпатський Банк»** в Ужгороді дарував кождому пластунові банкову книжечку, що її ціна 7 к., а ще до того додав 1 к. на щасттє. Ось тут моя книжка! Я зробив і добре діло, бо підпомагаю своїх краян («свій до свого»)! Маю книжку, писану рідною мовою і підписану своїми людьми. Мої родичі казали, що як здам пластовий іспит, то ще дістану від них 50 к. Буде разом 87 к. Ще до кінця року мушу назбирати до 100 к., щоби за рік вже приріс мені % (процент) від того капіталу. Не курю і не пю, крім води ніяких напиктів, то надіюся, що вдасться мені се діло...

...Як іспитова комісія вернула з наради, оповістила: Пластун Борис Басараб видержав іспит з дуже добрим поступом.

Богданко.

При колисочці.

Спить у колисці синок маленький,
Усміх на устоньках грає.
»Що тобі дати, о єдиненький,
За усміх твій,
Соколе мій«?
Мати тихенько питає.

Золота безліч і всі палати,
Всі скарби світа, якіб згорнула,
Не пожалілаби я віддати
За усміх твій,
Соколе мій,
Якби царицею я була.

Чогоб душа лиш забажала —
Душа твоя ніжненька, чула,
Все радоб я сейчас віддала
За усміх твій,
Соколе мій,
Якби богинею я була.

Та найдоросше, що можу дати,
Є слеза щастя, що з віч канула;
О, не цурайся її прийняти
За усміх твій,
Соколе мій,
Бо любов щира її добула.

Соня Веселка.

Кілька днів із життя Нюня.

(Продовження).

В хаті стали нараз усі неспокійні. Ходять, бігають, немов би шукали чогось. Нюньо дуже цікавий, що се має значити. Він питає няні:

— Няню, чому ви всі такі подратовані?

— Нюню! Хочеш мати сестричку?

— Ой хочу, хочу! — закричав хлопчик і в його уяві виринула мала дівчинка, жвава й весела, яка глядить йому в очі, та старається сповнити його кожне бажання. Вона носитиме за ним коновочку, лопатку, принесе йому хліба, вичистить одяг, як що він захоче. Хочу, хочу сестрички; я оборонятиму її від псів і котів і буду обтирати їй носик. А коли вона приїде?

Ти мусиш складати неужиточні поштові марки, а як наскладаєш уже багато, тоді відішлемо їх у Китай до отців місіонарів, а вони куплять тобі там сестричку та пришлють у ляковій скринці.

— Алеж добре, добре — закричав Нюньо й побіг нишпорити по всіх кутках за марками.

Вкоротці знудилася йому тая робота і він вибіг на подвір'є тай почав гратися з песиком. Надійшов візник Федько. Нюньо зараз звірився йому, що збирає вже почтові марки, за які йому куплять у Китаю сестричку.

— На що тобі, Нюню, аж з Китаю сестрички, ти пошукай в капусті. Сестрички рівнож часом виростають там.

Нюньо кинув песика тай наче стіла помчав у город. Поперебігав усі грядки з капустою, переломив половину головок, заглядаючи під усі листочки, але сестрички не находив. З сього зміркував він, що Федько здурив його і то добре. Дальше кинувся збирати марки, відіслав їх до Китаю і тепер нетерпеливо очікує посылки.

Одного дня посылка прийшла; закликали Нюня: — Нюню, приїхав другий Нюньо! — Що? Другий Нюньо? Я не хочу другого Нюня, я хочу сестрички... бе... — І Нюньо почав ревіти й тупати ногами.

Та надійшов татко, перетріпав Нюньови штанята тай хлопчик мусів погодитися зі своєю долею.

Нюньови наладили ванну з водою та захотіли купати його. Пішли шукати за ним. Тимчасом Нюньо закрався до купальні та вліз убраний у ванну. Цілий одяг напучнів від води й булькотів, а хлопчик витискав воду тай дуже тішився тим. У хаті ніхто не міг найти Нюня. Але які великі очі зробила мамця, коли побачила Нюня у ванні...

Знова одного разу, коли вже малий братчик трохи підріс, пішли вони купатися до ріки. Нюньо взяв у торбинку черешень; було їх усіх до двадцять штук. Нюньо обрахував, що для мамці, няні, малого Володі і для нього буде якраз по п'ять штук. Та в дорозі стрінули вони знайомому паню з дівчинкою, тож черешні треба було ще поділити. Тимчасом пішли всі купатися, а няня з Володьом остали на березі. По купелі Нюньо кинувся до черешень, а Володь вже з останнього хвостика обгризав черешеньку.... Всі рахунки пішли на марно.

Нюньо навчився читати, йому вже сім літ. Він дістав гарну книжечку з казочками і читає.

Одна казка йому дуже подобалася: Був собі хлопчик, що вийшов човном на море. Люта буря загнала його в незнані околиці. Нараз побачив він остров, що виринув посеред моря. Цілий остров з чоколяди, на нім доми з цукру, покрівлі з тортів, а ріки з малинового соку, по яким плавали помадки. Він підплив до цього острова, покушав зі всього потрохи тай поїхав далі. Та в тім глянь: „Другий остров із шинки, ліси на нім із ковбас, доми з паштетів, а ріки плувуть із вина. Ах! яке те все гарне, хоч жий і будь!

Нюньо так захопився сими островами, що забажав собі спробувати чарів; він крикнув до стіни:

„Стіно, зробися паштетом!“

Але стіна як стояла, так стоїть, килими висять на ній і картини, а перемінитися не хоче на паштет. Гм! — подумав Нюньо — мабуть той пан, що писав книжку, знає де є ті чарівні острови.

Нюньо взяв карточку і написав до автора книжечки просьбу, щоби він указав йому ті чарівні острови.

Чи покаже він йому — побачимо пізніше.

Переробила з французького: *Яр. Мандюкова.*

Осляча натура.

Се було во время оно
Таки в Галилеї:
Що віз набір на ослови
Абрум із Юдеї.

Іде Абрум поволеньки,
Мотузок при боці —
Аж ось місток невеликий
На малім потоці.

Абрум місток вже минає,
Аж тут мотуз сіпнув,
Що Абрум трохи собою
Назадгусь не тріпнув.

Що за лихо? — обернувшись
Абрум повідає —
Й тягне осла за собою.
Куди — не рушає.

Приступив Абрум до нього,
Гласкає рукою.
„Треба легко біду брати —
Чей піде за мною!“

Та ослови ні при гадці
Із місця рушати —
Хоч вперед його тягнути,
Хоч із заду гнати.

Далі Абрум розсердився,
Вже терпцю не стало,
Почав його обкладати
Чим й куди попало.

Та осел ногами вперся
Й наперед ні кроку,
Хоч вбий його. Тверда шкура
На ньому нівроку.

Змучився Абрум немало,
Став відпочивати
Тай думає: Яким чином
Осла підігнати.

Вийшли жидики зі школи
Тай поприб гали...
„Шулем алейхем, реб Абрум!“
Купця привитали.

Кругом осла обступили,
Зрушити думають:
Одні тягуть із переду,
Другі з заду пхають.

Та не вийшло теж нічого
З тієї облоги,
Бо ослище мов ногами
Приріс до дороги.

А малий Іцко на тее
З боку поглядає
Й до старого реб Абрума
Ось так промовляє:

„Прийми, реб Абрум, від мене
Маленького раду:
Не тягни його на перед,
А збивай до заду!“

Став Абрум осла збивати,
Щоб назад подався,
А той йому на порекір
На перед пігнався.

Доганя осла Абрумко,
Пріє від горяча —
„Ось яка собі міркує —
Натура осляча!“

Т. Дмитренко

Гр. Кадлубіцький.

Згода будеє — незгода руйнує.

(Продовження казки: „Як звірі хату будували“).

(Гляди „Світ Дитини“ ч. 6. з червня 1926).

Довго мучилися медвідь, вовк і лисиця від сорому, що далися побідити таким звірам, як баран, свиня, кіт, півень та корова. Врешті зібралися всі троє разом і стали радитися: як забрати ту хату для себе на мешканє, а її власників побити.

Радились та сперечались, що кому має припасти, яка добича, і мало що до бійки не прийшло між ними. Аж вкінці відозвалася лисиця.

Не з нашими силами виступати проти звірів у хаті. Не здобути нам їхньої хати, поки....

...Поки ми не згодимось тобі корову відступити певно — буркнув вовк.

А може, як хату тобі одній відступимо, то аж тоді поконаємо ворога — зареготався медвідь.

Ні те, ні друге — відозвалася лисиця. Не поконаємо, поки їх не розєднаємо, бо вони сильні тим, що стоять „всі за одного, а один за всіх“. І через те ніяка сила не зможе вигнати їх з хати.

То невжеж ти думаєш залишити діло пімсти і на завше оставити на собі пятно великої зневаги, що пектиме і нащадків наших — скрикнув медвідь.

Ні! Ніколи цього не буде, завив вовк. Сам піду на страшного ворога. Видушу їх всіх як миший; з корови зідру шкіру живцем, а хату їхню рознесу, що й слід з неї не останеться.

Не смій! заревів медвідь. Мені належить першєнство розплати з тим проклятим кодлом. Я чуюсь найбільше пошкодованим, бо досі відчуваю на собі роги коровячі, пазурі котячі й баранячі стусани.

Медвідь під баранячими стусанами — цеж сором перед всім звірячим світом. Ні, сам змету з лиця землі всю ту мерзоту і засяду в їхній хаті як правдивий хазяїн. — У вовка тільки зуби забіліли і очі заблищали.

Та годі нам сваритися. Нехай лучше сваряться ті, кого ми ду маємо поконати. Буде незгода між ними, тоді вони напевно наші. Думайте отже над тим, як їх порізнити.

Вовк і медвідь схаменулись. Запалившись в супереччі забули, що мають виступити проти спільного ворога.

Живцем зловити котрогось з них, сказав вовк, намовити як і що він має робити і пустити його тудиж, щоб робив між ними колотнечу.

Не вдасться це — відозвалась лисиця. Всі вони перейняті одною думкою: „боронити до загину свою рідну хатину“ і прості способи їх посварити, не вдадуться.

Тоді видумуй ти, своєю хитрою головою, криві способи, відрубав медвідь.

Я і маю один спосіб на приміті, та не знаю, чи ви з ним погодитесь. Хочу себе покрасити під пєсячу масть і влізти до них, як член їхнього гуртка, а там вже побачу, що треба буде робити.

Чудово придумано, підхопили медвідь і вовк і зараз таки метнулися шукати фарби. Не довго їм прийшлося шукати теї фарби. Сама таки лисиця відчепила мазницю з коломазю від воза, що стояв на полі недалеко від свого властителя хлібороба, котрий непередбачуючи нічого лихого прєспокійно волочив боронами ріллю.

От вам і фарба знайшлася. Тепер приступайте братці до фарбування. Оба хижакі жваво взялися до роботи і за короткий час з під їх лап вийшла лисиця величеньким псом, масти чорно-жовтої. Оба артисти — малярі, з радости, що їм так добре вдалося підфарбувати лисицю, сміялися аж за животи бралися.

Ну і Брись-же з тебе, лисице! Зовсім не тая стала. Так і хочеться кинути на тебе, як на собаку. Та тільки, чи ти брехати можеш по собачому.

Лисиця забрехала.

Прекрасно. Ти артист над артистами. Тепер трошки хвоста підстрижемо і рушай в дорогу.

Лисиця і хвоста не жаліла. Вовк зубами а медвідь лапами стали виривати шерсть з хвоста лисиці.

Ну, готово!

Лисичка відходячи, чемненько кланялась і промовляла: Прощайте милі друзі на деякий час! Я йду до роботи і то до тяжкої роботи, бо маю розбити на кусні одну велику спільну думку, яка панує в суспільстві звірів, що замешкали в хаті.

Щасливо, лисичко-сестричко! Хай Бог благословляє твою працю — відозвались хижакі, кланяючись.

*

*

*

Вечеріло, як фарбований лис зближався до хати звірів. Хата ця тепер була значно збільшена і уліпшена. Були там шпихлірі на картофлю і збіже, були і обороти для сіна і все те заповнене було всякими припасами й добром. На подвір'ю було чисто. Свиня визбирувала всякі відпадки-недоїдки, когут загібав сміття на одну купку, а кіт обходив кругом стогів і оборотів й підглядав чи, деяка миш — злодюга не підкрадається до їх добра.

Лисиця, побачивши таке гарне забудовання, аж в лапи сплеснула. Хотілось їй зараз же кинутись на півня і від того розпочати боротьбу зі звірами, але скоро запанувала над собою, згадавши про своє післаництво.

Завагалась лисиця зразу іти у двір звірів, а до того ще й голод докучав їй. Тож постановила якийсь час погасати по лісі, чи не вдасться дечого зловити на вечеру. Ходила наша лисиця, шукала, неживою прикидалась, намучилась чимало, а все таки п'ять миший і одну ворону вдалося їй спіймати. Зівши ворону подалася наша лисиця в напрямі хати. Ідучи в задумі, несчулася, як і коли опинилась близь самої хати. Голосне „кукуріку“, що рознеслось кругом хатини, тутже над головою лисиці, розбудило її з задуми.

Доброї ночі, товаришу!

Доброго здоров'я, вандрівниченьку! А хто ви такий і куди Бог провадить?

Я називаюся Лиско. Йду в світ шукати ласки звірів. Був у одного чоловіка, служив йому вірно аж до старости, а тепер, коли я ізнеміг, прогнав мене від себе як нездару.

У нас ти певно знайдеш ласку. Переночуй ось тут під деревом, а там з розсвітом зберуться всі на раду і певно вирішать тебе прийняти до свого гуртка.

А чи хазяїн у вас добрий, чи не скупий?

Не дай Боже попастись до такого, як цей. від котрого я тепер утікаю. Шматка хліба жалів, а хотів щоб йому і гусий пильнувати і телят і овечок, а в ночі сохрانی Боже заснути. Все бігай кругом та гавкай.

У нас не так ведеться. Спільний наш масток — це отся хата, котрою ми гордимось. Вона хоронить нас від всякої негоди, в ній безпечно кождий з нас нагромаджує добро після свого фаху і знає, що цього добра ніхто йому не забере. А найважніше се те, що ця хата єднає нас в один великий гурток нерозлучний, якого ніхто не в силі поконати. Добре нам жити. Але я заговорився, а ви певно дуже змучені. Раджу вам, безпечно лягайте ось тут під деревом, а завтра побачимо як буде.

Лисиця аж лапи зтерла з радости, що так легко вдасться її влізти сюди. І будучи певна, що справа вдасться її, заснула твердим сном.

*

*

*

На другий день по подвірю звивався вже довгохвостий пес, пильно беручись до всякої роботи і зближався все блисше до кота, щоб навязати з ним розмову.

Не добре у вас жити котам. У того хазяїна де я був, не бачив я, щоб кіт журився харчами. Кота там шанували; приберуть його бувало чистенько, виминють, ще й кокарду причеплять. І лежить собі кіт спокійно в подушках та не знає, що таке мороз, в'юга, слота. А ти пильнуєш від рана до вечера оті стоги і обороги, і за що? Чи матимеш хоч дрібку користи з того, та й на віщо воно тобі здалося оте сіно?

Пильнуючи, миший собі наловлю, та ще й молока солодкого попою що днини.

Миший можна наловити в лісі не стільки що тут. Зрештою, чи котам миші ловити? Нехай ловять миший ті, котрі без людей живуть. Для кота і так в хазяйстві повинні знайтися харчі.

Так, я справді тут найбільш зі всіх працюю, а їсти як Бог дасть. Покину я ту хату і піду в світ шукати красшої долі.

Почекай, і я піду з тобою, та ще заберемо з собою других покривджених.

Так говорила лисиця, підходячи незаметно до барана, котрий завзято вигризав травичку на пасовиську. От хочби взяти під увагу життя барана! — Баран голову підняв, почувши своє ім'я, але мало зрозумів о що ходить, бо знов схилив голову і далі гриз траву. Чиж на такий траві хазяїн мучить своїх баранів? Ніколи! Він знає, яку користь приносять йому вівці, тож виганяє їх на траву добру, велику. Гей, баране — кликнула лисиця — а чим ти живишся зимою?

Визбирую те сіно, що корова недоїдає, відказав баран. Що? Те сіно, що корова недоїдає? І не сором тобі їсти чужі недоїдки маючи своє власне сіно. Таж вона, та корова, очевидячки кривдить тебе.

Як кривдить — спитав баран.

Як кривдить?! Бідний ти баране! Не знаєш хто і як тебе кривдить. Скоро і шкуру з тебе дертимуть, а ти все не знатимеш, хто твій ворог.

Як шкуру будуть здирати — я втікатииму.

Втікай з нами, шепнув лис.

Добре, заблеяв баран набравши повний рот трави.

Так бунтувала лисиця наших звірів. Розбудила невдоволення і в когута, і в качки. Зерно незгоди посіяла і вижидала хвилі, коли зможе зі збунтовани звірами явитися перед вовком і медведем та почастувати їх добрим гостинцем, а самій похвалитися своїм розумом. Не довго прийшлося їй очекати сеї хвилі. Звірі скоро між собою посварилися і група невдоволених, під проводом лисиці, вибралася у ліс шукати „красшої долі“.

Гірка була одначе доля невдоволених. Когут і качка впали жертвою лисячих зубів, кіт побачивши зраду втік, а на барані лисиця причувалала до вовка і медведя.

*

*

*

Я свою роботу зробила. Розєднала їх, кого загризла, кого задушила. Осталася там ще одна велика сила, до котрої моїм силам не рівнятись. Це вже ваша робота.

Медвідь і вовк пішли в наступ!

Та чи подужають?

Воробець і ластівки.

Раз стояв я на дворі і глядів на гніздо ластівок під стріхою. Обі ластівки при мені відлетіли і гніздо оставили пусте.

Втім злетів зі стріхи воробець, скочив на гніздо, замахав крильцями і пурхнув у гніздечко. За хвилю висунув звідтам свою голову і зацьвірінкав весело. Незадовго прилетіла до гнізда ластівка. Вона подалася до гнізда. Однак коли побачила гостя, запищала жалісно помахала крильми і відлетіла. Воробець сидів і цвірінкав собі весело.

Нараз надлетіла громадка ластівок. Всі вони підлітали до гнізда, неначе хотли поглянути на воробця і знов відлітали. А воробець, як би не бачив їх, сидів собі у гніздочку і дальше цвірінкав. Ластівки зсва — то прилітали, то відлітали. За кожним разом однак приносили в дзьобочках глину і потрохи заліплювали гніздочко. З початку було видно шию воробця, потім лиш гол вк, дальше лиш дзьобик, а вкінці не було видно нічого. Ластівки заліпили його зовсім в гнізді і з голосним щebetом відлетіли.

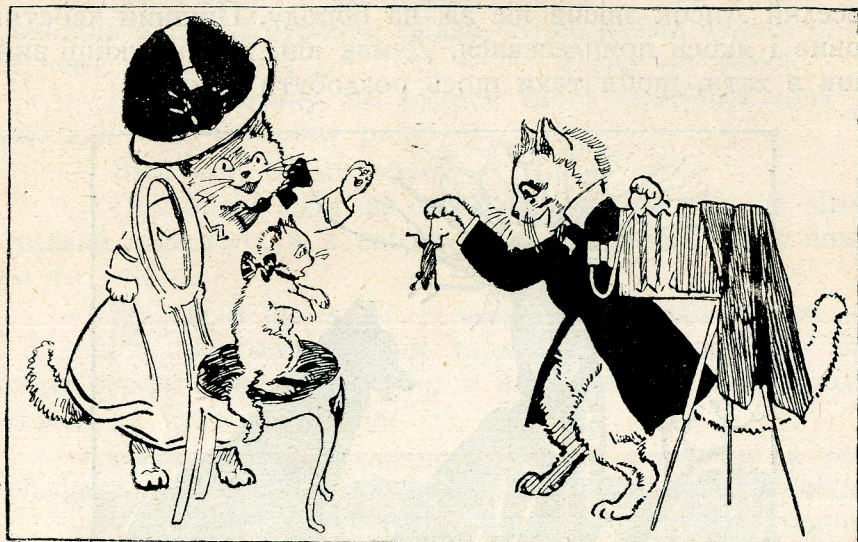
З московської мови переклав: Олекса Тугко.

У фотографа.

Привела матуся Киця
Котеня-дитинку,
Щоби Кіт фотограф з нього
Гарну зняв світлинку.

Та котеня вередливе
Було, знайте діти,
Не хотіло ні хвилинки
Тихенько сидіти.

Як побачило апарат,
Крику наробило,
Якжеж його так знимати:
Дивитись неміло!

Та фотограф спосіб має
На всяке лихо —
Показав малому мишку
Й вже котеня тихо.

Фотографови й коротка
Вистане хвилина
Потиснув і вже вклонився:
Готова світлина.

Тішиться матуся Киця —
Знов котеня плаче:
Мишки, мишки — каже — хочу!
Постривай, козаче.

Потерпи малу хвилину,
Вернемо до хати —
Буде мишка й хлібця кришка,
Потішає мати.

Я. В.

Як то пан Лисок умирав.

На дворі зима — мороз, а в хаті пана Лиса настала велика нужда. Вкрасти нічого не вдалося так, що колись веселий Лисок звисив ніс аж на бороду. Пишний хвостик повис і якось приплескався. Думав він, думав, укінці вийшов з хати, щоби таки щось роздобути зісти.

— Добрийдень, куме Лисе! А що ти такий сумний став?
— спитав його вовчик, що якраз надійшов дорогою.

Лисок запитаний несподівано, здригнувся: — Ах, вовчику, як ти настрахав мене, що Господи; я такий, но!

— Щож такого сташного?

— Ёх куме, якби ти знав, то і не питавсяб.

— Ну, всеж таки що?

— Ах що, біда тай годі, — сказав Лисок.

— Яка біда?

— От звичайна... їсти немаю що... от що! Лисок із пересердя тупнув лапкою, хвостиком закрутив на право і на ліво та сплюнув.

Подумай собі — запалився Лисок, — для мене... що давніше дідичеві курочки заїдав, тепер навіть марної мишки нема; не розпука се?.. Се, се — я вже не знаю!..

— Брате Лисику, не журися так, — потішив вовк — маю для тебе спасенну раду.

— Яку, яку, скажи, куме!

— Ось вона: Піди до своєї хати, покладися на ліжку і удавай мертвого, а я побіжу до зайчика тай скажу йому, що ти помер...

— Ну, ну й що далі? — запитався цікаво Лисок.

— Ну, розуміється, він зараз зворушиться, бо має добре серце, прийде до тебе, а як буде вже зовсім близьенько, ти його хап! і зіш.

— Славно, куме, славно! Я й не знав, що в тебе стільки розуму; ти не здавався давніше такий второпний.

— Геге, братіку Лисе, не всеж мені розум носити в жмені, а то красше сховай, що маєш доброго далеко, щоб дармо не пропадало.

— Згода, куме! — сказав задоволений Лисок, завчасу облизуючись заячою печенею... — Теперечки йду до хати, а ти біжи до зайчика, бо вже мене дуже млоїть під серцем. Аах! як млоїть...

Приятелі розійшлися.

Вовк побіг скоренько і застукав до хати зайчика: Стук, тук... тук, стук, тук... тук...

Ніхто не виходить.

— Бе-бевх, бе-бевх, — заग्रимав уже кулаком.

— А хто там такий? — запитав зайчик.

— Приятель, — відказав вовк.

— Дуже великий приятель? Чи можна вас попрохати на обід?

— Ох зайчику, зайчику, як бачу, тобі до сміху, а мені вже сльози рівці повибирали... І вовчик дійсно гірко завив.

— Що ж такого сталося? — запитав зайчик, і почав собі лапкою вус обтирати.

Вовк перервав виттє і сказав: Оох, зайчику, лиху вістку приношу... Страшне горе розриває моє серце... Помер сього ранку мій приятель, Лис!.. І вовк знов завив..

— Ну, а чомуж ви жалоби не носите?

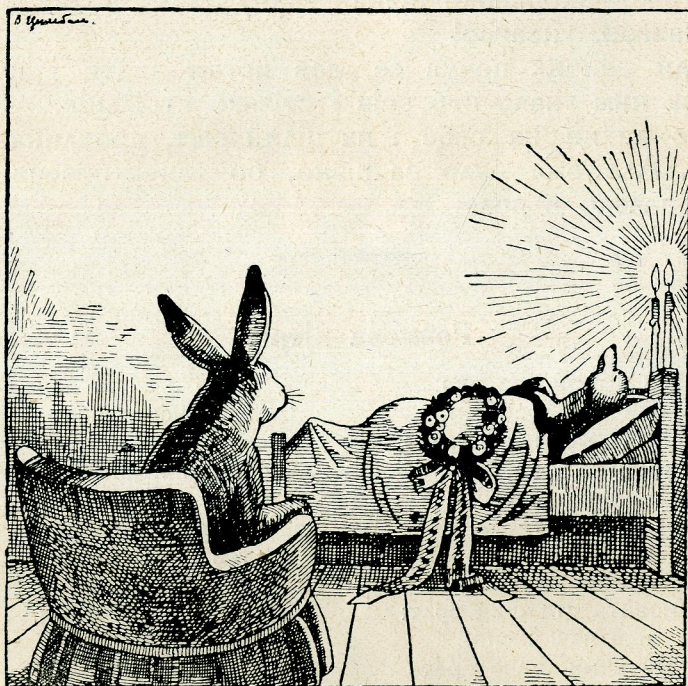
— Я йду саме до хати і в переході поступив до Лиса, а він лежить зимний... простягнений... мертвий! Ах, що за втрата, що за втрата і не подумаєш, зайчику, що за втрата. Ну, але я біжу до хати перебратися, а ти, братіку, заглянь до нього, бо він там сам один, нікогісінько нема.

Задуманий зайчик сів на кріслі і думає: Йти чи не йти, а може Лис умер, а може не вмер... Всеж таки цікавість взяла верх. Зайчик убрався у чорний одяг, завя-

зав чорну краватку, взяв циліндер і пішов, щоби переко-
натися наочно про те, що говорив вовк.

Коли зайчик прийшов під хату лиса, всюди панувала
глуха тишина, ніщо не ворохнулося. Легенько на пальцях
підкрався він до вікна й заглянув. Ніщо не рухалося.

— Ах, справді Лис лежить на ліжку мертвий, довкруги
свічки... лапки зложені на грудях, мордочка зведена до
гори, очі замкнені, а на нім лежить вінець із написом:

„Від кума вовка“. Побачивши се все, зайчик відважився
зайти.

Сів собі на кріслі і почав приглядатися Лисови. На-
раз нова гадка майнула йому в голові: А може Лис жив?
І щоби про те переконатися, він сказав:

— Се дивне! Звичайно коли я був при мертвім лисі,
він підносив задню лапку і кричав: Уйвагоо, уйвагоо! А тим-
часом тут зовсім того не бачу...

Лис не ворохнувся.

Тоді зайчик знова промовив: Гм, се дуже дивно, пан Лисок має вигляд зовсім мертвого, а тимчасом якось ні разу не підняв ноги і не закричав: Уйвагоо... уйвагоо!

Лис знов не рухався.

— Справді се дуже по дурному, мати мертвий вигляд, а не робити так, як роблять усі мертві!

— Лис думає собі: А нуж зайчик подумає, що я живий і втече? Скоренько піднав задню лапку в гору і закричав: Уйвагоо, уйвагоо!

Коли зайчик почув се, дав ногам знати і втік, як колиб за ним гнало сто псів і стілько стрільців.

Лис лихий на себе і на цілий світ, проклинав свою глупоту. Але вже було за пізно, бо заяча печеня втікла далеко, далеко в поле.

Розмова вітрів.

Вітер з вітром говорив:

»Що нам так зробити?

Та порадь же, пане брате,
Де нам полетіти?

Чи по морю кораблі

Нам топити треба?

Чи нам хати вивертати?

Хай там плаче верба!»

Але мовить старший брат:

»Все те в наш й сили!

Та досить ми, пане брате,
Дотіль нагрішили!

А тепер вже та пора,

Що каятись треба!

Щось би доброго зробити
Для душі й для неба.

Глять-но, тут блудне дитя,

Ворон над ним краче —

А за третою горою,

Мати за ним плаче!

От візьмімо те дитя,

Заведім до мами —

Хай нам дасть благословення

Вдячними словами!»

о. Г. Костельник.

Рідна мама.

Най мама буде бідна,

Коби лишень рідна,

А мачуха мами не заступить,

Не обійме тай не приголубить.

У матусі серце золоте,

Очі як брилянти —

Слова щирі, солоде-ькі —

Для неї милі діточки любенькі.

Дмитро Тягнигоре.

Малий козак.

До ілюстрації на сторони 261.

Ось стою я перед вами —
Чим, скажіть, я не козак?
Козаком я в тата, в мами,
То і в вас чей буде так?!

Шапка в мене є козацька
Тай козацький є жупан
Ну, тай міна гайдамацька,
Менеж з малку пестив Сян.

В першу вже життя годину
Сян нашіптував мені:
»Люби, сину, Україну —
І в сумні й щасливі дні!«

Я козак, тож мудре слово
Все для мене є святе:
В другім році життя мого
Став я членом У. П. Т.

А на треті уродини
Я вже батенька просив,
Щоб для мене »Світ Дитини«
Зараз він передплатив.

І вам, хлопчики й дівчатка,
Раджу — часу не гаїть,
А прохайте мамцю, татка:
»Світик« нам передплатить!

Тим кінчу, бо я спішуся
Взяти »Світик« свій до рук,
Петро-Ярослав я звуся,
А на прізвище — Демчук.

Я. В.

Як читати книжки?

(Десять заповідей для кожного читача).

- 1) Уважай на добрі книжки і читай лиш красні.
- 2) Заложи собі власну книгозбірню! До неї пильно збирай лиш добрі, вартісні твори, що їх написали для твого ублагороднення і просвіти найліпші сини і доньки твого народа.
- 3) Купуєш книжку, порадься вперед з учителем або з другим розумним чолоковім.
- 4) Не читай багато книжок, а читай одну кілька разів.
- 5) Читай помалу і думай, що красного говорить книга.
- 6) Научися на память те, що тобі подобається в книжці.
- 7) Запиши собі книжки, котрі ти читав, чиї вони і про що говорять.
- 8) В добрих книгах дочитаєшся про любов до рідного народа, про чесне та статочне обходження з людьми. Не читай лиш очима, читай і серцем, а обходися все лиш чесно і статочно.
- 9) Не читай багато нараз. Читай постійно кожного дня і кожного дня щось роби. А хочби то був вчинок такий незамітний, як витягнути потапаючого муравля, то вже дуже багато ти зробив.
- 10) Вчися добра, краси і правди, та роби всім добро! В тім є ціль людського життя.

Подав Богдан 3-ий

Свято Книжки.

Ви певно здивуєтеся, Любі Читачі, коли прочитаєте слова: „Свято Книжки“. Ви зразу станете питати татуса або мамусю, чи се правда, що й для книжок є якісь окремі свята. І підуть допити: а як, а чому, а коли, а нащо і т. и. А не один подумає собі, що то певно мусять бути якісь небуденні та незвичайні книжки, коли то аж обходять їх „свято“ — наче якісь іменини...

Ось послухайте про се свято. Я вам розповім.

Вистава всіх видань „Світа Дитини“ на „Святі Книжки“ в Читальни „Просвіти“ на Городенькім передмісті у Львові.

У всіх людей на світі становлять книжки велику цінність. Чим більший нарід, тим більше у нього книжок. Через книжки доходить кожний нарід до мудрости, а через мудрість до багатства й добробуту.

Й український нарід має багато книжок. На жаль у нас люди не дуже люблять читати книжки, а ще менше хочуть купувати книжки. Кажуть — нема гроший, треба на що инше!

Щоби отже заохотити людей до купування й читання українських книжок, уладжують різні просвітні товариства, головню в місяці жовтня кожного року, вистави книжок, де можна побачити

всякі книжки та послухати дуже цікаві виклади (науки) учених людей, про вартість книжок то що.

Такі отже торжества називаються „Святом Книжки“.

У Львові сього року по різних товариствах устроювано такі „свята книжки“. Найгарнійше випало се свято в Читальні „Просвіти“ на Городецькім передмістю. Там були зібрані всякі книжки, а найбільше було для дітей. Їх виставляло видавництво „Світ Дитини“ та інші українські видавництва.

В часі такого свята дуже багато людей купує собі книжки, які їм подобалися. В такий отже спосіб завдяки тому „святу“, книжки розходяться між народом. Їх всі читають і знову купують нові книжки.

Через се ті, що читають книжки, стають мудрійші і в той спосіб зростає українська культура

Для вас, Любі Читачі, найбільше „свято книжки“ надходить саме тепер. В коротці загостить до всіх вас св. Миколай навантажений різними дарунками. Отже вже завчасу напишіть лист до св. Миколая, щоби Вам у сім році приніс бодай по одній книжечці. Св. Миколай мусить завчасу позамовляти велику скількість різних гарних книжечок, щоби ними всіх діточок обдарувати Головна контора замовлень на книжечки для св. Миколая існує вже від 7 літ при ул. Зіморовича, ч. 3. там де знаходиться „Світик“. В тім році він приготував для українських діточок велику несподіванку, а саме: великий вибір нових книжечок з прегарними малюнками. (Прочитайте про се оповістку на 3 стор. окладинки).

Просіть отже св. Миколая, щоби приніс Вам сі книжечки. Нехай день св. Миколая, великого приятеля дітвори цілого світа — стане днем „свята книжки“ для українських діточок.

Сніжок.

Гей на гори, на доли,
Паде сніжок поволи,
Сповиває земляньку
В пеленочку біленьку.

Сповиває, колише,
А все тихше і тихше:
Спи землянько до літа,
Сніжинками прикрита.

Спи землянько, спи мила,
Зима тебе сповила,
Весна тебе пробудить.
Зсипле квітки на груди...

М. Підгірянка.

Приказки.

- 1) Де хто вродиться, там і годиться.
- 2) Хто своєї вітчини не знає, мірила про другі краї не має.
- 3) Де краян не любить краяна, там має чужинця за пана.
- 4) Вітчина кожному наймиліша своя, а мені — моя.
- 5) Тихе слово і могуче діло вибере собі добрий син народа.
- 6) Не чесно бути у своїй вітчині чужинцем.
- 7) Смерть для добра рідного краю — люба і похвальна.
- 8) Без бою — нема побіди.
- 9) Здатність і спосібність росте — невдачами.
- 10) Хто витримає, той переможе!
- 11) Сміливий початок — половина діла.
- 12) Без правдивої свободи — так, як риба без води.

(Подав Богдан 3-ий)

Котик.

Малий котик,	Тільки скочити хотів,
Вискочив на плотик —	А горобчик полетів;
Горобчика піймати хоче,	Плаче бідний котик,
А горобчик цвірінкоче.	Слези капають на плотик.

Дмитро Тягнигоре.

Чим вовк платить?

Вовк сміявся з різника, як видів, що той купує вівці і платить готовими грішми.

— Я, каже, хоч не такий хитрий і міцний, як ти, а не платив ще ні за одну вівцю.

Різник звиг плечима.

— Ти, здається береш на довг, — відповів різник вовкови.
— Та колись заплатиш! Я не хотівби, щоби мій рахунок так ріс і потім платити на твій спосіб.

— А чим-же ми платимо? — питається вовк. — Не чув я ще ніколи, щоби вовк був такий чесний...

Різник розіпняв свій кожух і показав здивованому шкідникови, чим платять вовки. Своєю шкірою.

Переклав з чеської мови: Богданко.

Добре серденько.

Маленька Даруся при вікні стояла —
Крізь шибу цікаво на світ споглядала
І малу собачку вона замітила,
Що, дрожачи з зимна, під хатою вила.
Сині очка Дарці набігли сльозами...
Взяла теплу хустку, побігла скоренько
І малу собачку принесла до мами —
„Позволь її взяти!“ — просила гарненько.
Матуся вчинила Дарусеньки волю —
Бідну собачку радо пригорнула...
Собачка забула про свою долю
І добрій Дарусі за се вдячна була.

Соня Веселка.

Ян Грушка.

Жито і хміль.

Житнє зерно, раз якось витрясене на загін хмелю, зійшло і росло разом з хмелем. Мало бракувало, що обі биліни були наче сестра з сестрою. При жартуючим вітрі накиували на себе, цілувалися і разом бавилися.

Але час минав і кожда рослина почала виразнійше показувати свою природну вдачу. Від себе віддалялися і відчужувалися. Хміль обвився около тички і пишно випрямив голову. До старих знайомих рослин, що з ними він маленьким сидів на межі, навіть не признавався.

Жито скромно і звільна наповнялося і приготівляло на божє благословеннє хліб у простім колосі. Раз в часі вітру склонив всеж таки і хміль свою пишну голову і поглядів на скромне жито гордовито:

— Ой жито, жито, ти ще така бідна бідулька?! Видиш, куди я вже понад вас всіх виріс!

— Виджу — сказало жито уважливо. — Лиш якби твоя пиха тай гордість дала тобі пригланутися, видівби, що власною силою ти не піднісся ні на пядь. Де ти сьогодні, там тебе держить — деревляна тичка!..

З чеської мови переклав: *Богдан З-ський.*

Чар рідної мови.

(Спомин).

Довгі літа я навідував у Празі бездітну родину німецьку, бо пані дому була моєю недалекою сусідкою. Обоє, і пан і пані — знали добре мою чеську народність. Одначе ріжниця національна не була на перешкоді нашому приятельському життю.

Та знагла на моїх старих приятелів прийшло нещастє. Одного дня пані дому, ще передполуднем була весела і помимо своїх поважних літ, старанно порядкувала в хаті. Коло полудня почула нагло, що її щось дуже тисне у грудях — і за годину вже не жила. Поклали ми небіжку одягнену в постіль.

Коли таке сталося, старенький муж сидів мовчки при постелі і плачучи опер голову на руки. Я відчував, як тяжко отся нагла втрата звалилася на бідного дідуса. Я мовчав...

Та нагло старенький пан зложив з жалем руки. Чоловік, що ніколи не таїв свого німецького передсвідчення, що з його уст я ніколи не чув ні одного чеського слова, зарідавав по чеськи: »Ach, Kriste Ježíši, co si ja smutnu!«

Ніколи передше і ніколи опісля не було мені значінне рідної мови освітлене так до глибини, як у сій хвилині. Старий пан був певно родом Чех, вродився при кінці 18. століття і як урядник — давно знімчився. Та що з того! До рідної мови, що її чув колись ще на маминих колінах, вернувся тоді, коли йому було найтяжше на серці і коли потребував якоїсь полєкші...

З чеської мови переклав: *Богдан З-ський.*

Гей хлопці!

Гей, ви хлопці, ви славні молодці,
Де ваша родина?
Нам родина — ціла Україна,
То наша родина!

Українці, ви славні молодці,
Де то ваші вої?
Наші вої, де за волю бої,
Там то наші вої!

Українці, ви славні молодці,
Де ваші твердині?
Наші твердині, де Карпати сині,
Там наші твердині!

М. Підгірянка.

Розвязки загадок з ч. 9—10.

Загадка в орнаменті.

1. Май. 2. Рай. 3. Ой. 4. Ар. 5. Фе. 6. Ад. 7. Ти. 8. Кора. 9. Ас. 10. Об. 11. Рум.
12. Ах. 13. Та. 14. До. 15. То. 16. Ту. 17. Мапа. 18. Гай. 19. Сум. 20. Кара. 21. Що.
22. На. 23. Три. 24. Перо. 25. Ум. 26. Ся. 27. Мама. 28. Ї. 29. Ін. 30. Чи. 31. От
31. Світ.

Перехрестна загадка.

Поземі слова:

1. Тур. 2. Лад. 6. Гадес. 8. Бан. 10. Ін. 11. Кит. 12. Лан. 13. Ой. 15. Чин. 17. Жях.
19. Меч. 20. Гомін. 23. Пух. 25. Па. 26. Низ. 27. Кіл. 28. Вал. 29. Те.

Прямовисні слова:

2. Уг. 3. Раб. 4. Лен. 5. Ас. 7. Дах. 9. Рік. 12. Лоб. 14. Ничай. 16. Тин. 18. Рем.
19. Мох. 20. Га. 21. Чіп. 22. Ну. 24. Раз. 25. Пилат. 26. Нів. 30. Лет.

Розвязки загадок з ч. 11.

Ребус:

Учёмсь землю прадідів кохати,
За нарід дороге життя віддати,
А скинути важке ярмо неволі.

Фігуральна загадка.

1. Канів. 2. Борис. 3. Позов. 4. Катар. 5. Коняк.

Цілість: **Козак.**

Загадка: Дош.

Льоготом:

Лад, лід, люд.

Загадочка візитівка:

Кольоніст.

Добрі розвязки надіслали:

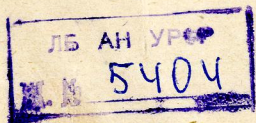
Маруся Михаліха, Стефко Данилів, Орест Колтунюк, Славка Шереметівна, Валентин Тележницький, Тарас Чеховський, Катерина Кобилко, Любомир Беч, Василь Крайчик, Генчик Думін.

Премію: „Б ж о л и“ одержали через льосованне — Валентин Тележницький у Володимирі Волинським і Любомир Беч у Перемишлі.

Подяка.

Всім тим Любим Читачам й Прихильникам „Світика“, які в дні іменин надіслали мені листики й карточки з желаннями й привітани, складаю сею дорогою слово щирої подяки за їх пам'ять про мене.

Михайло Таранько
редактор „Світа Дитини“.

КУПУЙТЕ та прочитуйте всі кни- жечки, що їх подаємо до Вашого відома на сьому місці.	НОВІ КНИЖКИ	ЗАКЛАДАЙТЕ собі домашні бібліотеки і старайтеся зібрати в них усі твори дитячої літератури.
---	-------------------------------	--

ПОЗІР!

НОВОСТИ!

Видавництво «Світ Дитини» видало слідуєчі книжки з барвними малюнками:

А) для дітей 3 — 6 літних.

(Кожда книжечка по 1 зол. 80 сот.)

1. Барвне А-Б-В.	4. Добрі приятелі.
2. Весела книжечка рахункова.	5. Дикі звірі.
3. Братчик і сестричка.	6. Чуда техніки в життю дітей.

Б) для дітей 7 — 10 літних.

(Вибір казок із всесвітної літератури).

(Кожда книжечка по 90 сотиків).

1. Бабуся Метелиця.	9. Каліф Бузько.
2. Брат і сестра.	10. Котик у чобітках.
3. Вовк і козенята.	11. Мізинчик.
4. Гусійка.	12. Попелюшка.
5. Мандрівки Гулівера.	13. Роб нзон Крузо.
6. Домовики.	14. Снігурочка.
7. Дика рожечка.	15. Чарівний столик.
8. Івась і Гануся.	16. Червона Шапочка.

В) для молодіжи 12 — 16 літ.

М. Рубакін: «Оповідання з царства звірів» з 101 ілюстр. . 4.00 Зл.

Е. С. Томпсон: «Мої знакомі» з 148 образками (в опр.) . . 4.00 »

Книжки сі надаються на дарунки від св. Миколая та на «Ялинку».
На пересилку книжечок залучати при посилці гроший 1 Зл.

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини“

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

Основана 1883 р. — відзначена 10 золотими медалями на світових виставах. — 8 власних домів.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ — Коопер. з відповід. уділами.

ДОСТАВЛЯЄ зі своїх магазинів у Львові, на основі порозуміння і договору з Центросоюзом,

КООПЕРАТИВАМ через Повітові Союзи кооператив, а в місцевостях де таких Союзів нема, через свої склади

ТОВАРИ споживчі, кольоніяльні і інші сільського запотребовання.

СКЛАДИ „Народної Торговлі“ у Львові (власний дім), Станиславові, Перемишлі, Тернополи (вл. дім), Дрогобичі, Коломиї, Стрию (вл. дім), Снятині (вл. дім), Самборі (вл. дім), Рогатині, Бродах, Сяноці (вл. дім), Городенці, Борщеві, Золочеві, Збаражі, Косові, Мостисках (вл. дім), Сокалі (вл. дім).

ОБСЛУГУЮТЬ фізичних членів в подр. продажі товарами споживчими, кольоніяльними, делікатесами, напінками безалькогольними і всіми родами алькоголічних з найкрасших жерел, з осіб винами богослужебними, механічною аналізою провіреними, впрост від продуцентів спроваджуваними.

НА СВ. МИКОЛАЯ І ЯЛИНКУ великий вибір відповідних дарунків для дітей, всякого рода прикраси на деревця та різнобарвні свічки на „ялинку“.

Адреса: „Народна Торговля“, Львів, Ринок 36. Почтова каса ощадности в Варшавіkonto ч. 143.381 — Телефон ч. 436.

Уділ 20 зол. — Вкладки на ощадність опроцентовується 18 прц. річно. Вкладки з забезпеченням валюти опроцентовується нисше після умови.

Жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“:

Зеня Мазурівна 1 зл. Всеч. о. Дмитро Кубавич з Чорткова 5 зл. Ромчик Цурковський 0.50 зл. Ольга Криворучка 1'60 зл. Разом зложено: 8 зл. 10 сот.

На „Рідну Школу“.

Зеня Мазурівна 3 зл.

Читачі! Збирайте при всякій нагоді жертви на пресовий фонд „Світа Дитини“

○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василиян у Жовкві.

40k

5.404

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

III
П-12526
1926-1-12

27610
VII.
Світ
Дитини
1926р.

2.010/1926р.